

Organizațiile Societății Civile reprezintă un element cheie pentru promovarea democrației și a statului de drept

Organizațiile Societății Civile (OSC) din Republica Moldova, pe parcursul anilor 2019 – 2020, au fost nevoite să întâmpine o serie de constrângeri și impedimente impuse de autoritățile publice, dar și epidemia COVID-19. Cu toate acestea se observă și anumite tendințe pozitive în domeniul evoluției sectorului OSC din țara noastră. Acestea sunt unele din constatările Raportului ***"CSO Meter Evaluarea mediului de activitate al organizațiilor societății civile din statele Parteneriatului Estic"*** făcut public astăzi, de către Asociația Promo-LEX, în cadrul unei Eveniment cu participare

internațională.

Acest Raport este o actualizare a raportului CSO Meter, produs în 2019 pentru a evalua mediul de activitate al OSC-urilor din Republica Moldova. CSO Meter este un instrument dezvoltat pentru evaluarea mediului de activitate al societății civile din statele Parteneriatului Estic. Se bazează dintr-un set de standarde și indicatori în 10 domenii diferite care măsoară atât aspecte legale, cât și practica.

În Raport se constată că, cea mai importantă schimbare pentru OSC-uri în anii 2019-2020 a fost adoptarea Legii, în anul 2020, cu privire la organizații necomerciale (ONC). Aceasta înlocuiește Legea cu privire la asociațiile obștești din 1996 și Legea cu privire la fundații din 1999 și aduce mai multe îmbunătățiri: simplifică procedura de înregistrare, elimină taxa de înregistrare, elimină restricțiile de asociere pentru unele categorii de persoane, introduce un sistem flexibil al organizării interne, inclusiv posibilitatea proiectării individuale a structurii de administrare internă.

Cel mai mult a avut de suferit libertatea de întrunire pașnică. Astfel, în anii 2019 și 2020, pandemia de COVID-19 și intervențiile disproporționate ale forțelor de ordine asupra întrunirilor pașnice au contribuit la înrăutățirea situației în acest domeniu. Cele mai importante tendințe negative, au fost înregistrate în 2020, când, libertatea de întrunire a fost restricționată într-un mod fără precedent

Pe de altă parte, se constată că recomandările CSO Meter pentru anii 2017 – 2018 au fost realizate de către autoritățile publice doar în proporție de 20%. Cele mai multe se referă la libertatea de asociere, procedura și costurile de înregistrare – rezolvate prin adoptarea noii legi.

Un element pozitiv, stabilit în Raport, este creșterea finanțării OSC-urilor din bugetul de stat în 2019 (peste 3 milioane de euro pentru proiecte și 390 mii euro prin

mecanismul de desemnare procentuală). În 2020 finanțarea primită prin desemnarea procentuală a înregistrat prima scădere (-17%) de la instituirea mecanismului. Totodată, se atestă creșterea finanțării OSC-urilor de către partenerii internaționali (peste 20 de milioane de euro pentru programe începute în 2019-2020 doar din partea UE).

Totodată, Raportul analizează factorul influenței politice asupra OSC-urilor pe parcursul anilor 2019 – 2020. Astfel, autorii Raportului au constatat că, odată cu schimbările de pe arena politică, din vara anului 2019, s-a produs o ușoară relaxare în relația autorităților publice cu OSC-urile. Totuși, deficiențele referitoare la transparență, participare în procese decizionale și în cooperarea cu statul, au rămas în mare parte neschimbate, în special, pe parcursul anului 2020. Mai mult ca atât, implementarea strategiei de dezvoltare a societății civile a înregistrat mai multe curențe.

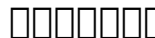

În această ordine de idei, Asociația Promo-LEX reiterează importanța menținerii unui dialog constructiv dintre autoritățile publice și OSC-uri pentru promovarea democrației și a statului de drept și elaborării unor mecanisme eficiente pentru susținerea activității societății civile din Republica Moldova.

Un raport regional CSO Meter care reflectă stiuția în toate statele Parteneriatului Estic va fi lansat săptămîna viitoare.

Raportul, în format PDF, poate fi accesat [aici](#)

The English version of the Report is available [here](#)

În contextul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, Asociația Promo-LEX a primit Pentru Promovarea Schimbării

   Pentru Promovarea Schimbării a fost oferit astăzi Asociației Promo-LEX de către șeful Delegației UE în Republica Moldova, Peter Michalko.

Ceremonia de premiere European Awards for Civil Society – Human rights / Premii Europene pentru Societatea Civilă – Drepturile Omului a fost organizată de Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova în contextul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului.

”Este foarte important ca partenerii să continue susținerea oamenilor activi, a activiștilor pentru drepturile omului, ca aceștia să lupte pentru apărarea altor oameni”, a menționat Directorul Executiv al Asociației Promo-LEX, Ion Manole.

Mulțumim Uniunii Europene pentru întreg suportul și susținerea acordată pe parcursul anilor de activitate și menționăm o dată în plus importanța cooperării dintre societatea civilă și partenerii de dezvoltare pentru promovarea democrației și a statului de drept.

Apel cu privire la

continuarea examinării unor categorii de cauze de către Judecătoria m. Chișinău și Curtea de Apel Chișinău

La 30 noiembrie 2020, Judecătoria m. Chișinău[1] și Curtea de Apel Chișinău[2] au adoptat Dispoziția nr. 67 (cu privire la organizarea activității Judecătoriei Chișinău pe durata stării de urgență) și Dispoziția nr. 44 (cu privire la organizarea activității Curții de Apel Chișinău până la ridicarea stării de urgență). Dispozițiile stabilesc că în perioada 30 noiembrie 2020 – 15 ianuarie 2021, Judecătoria m. Chișinău și Curtea de Apel Chișinău vor activa în regim special.

Dispozițiile stabilesc, printre altele, că în materie penală și contravențională vor fi examinate doar cauzele privind mandatele de arest, măsurile de investigații speciale, măsurile asigurătorii și cauzele contravenționale ce vizează încălcarea dispoziției Comisiei Naționale Extraordinară de Sănătate Publică, cauzele care se examinează în lipsa părților, cauzele aflate în faza avansată de examinare (pledoarii + ultimul cuvânt), cauzele penale în ordine de apel și recurs în cadrul cărora sunt persoane arestate, cauzele în cadrul cărora a fost admisă cererea privind accelerarea procedurii de examinare a cauzei.

Astfel, pe o durată de cel puțin 45 de zile a fost suspendată examinarea cazurilor ce țin de "contenciosul penitenciar", anume:

- Articolul 91. Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen;
- Articolul 92. Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă;

- Articolul 95. Liberarea de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave;
- Aplicarea prevederilor mecanismului compensatoriu.

În condițiile în care sistemul penitenciar național suferă de suprapopulare, iar asistența medicală penitenciară are resurse limitate, lipsă de personal, condiții de igienă limitate, este dotată necorespunzător și dispune de un singur penitenciar cu statut de spital-penitenciar, examinarea acestor tipuri de cauze ar trebui să reprezinte prioritate inclusiv pentru instanțele de judecată.

La 1 ianuarie 2020, în sistemul penitenciar erau deținute 6735 de persoane. Din numărul total de persoane deținute, 205 aveau vârsta mai mare de 63 de ani, iar 50% din populația penitenciară este afectată de boli cronice (comorbidități), care cresc vulnerabilitatea în contextul virusului COVID-19.

La 1 octombrie 2020, în sistemul penitenciar erau deținute 6482 de persoane. Deci, în 9 luni de zile, în condiții de pandemie și suprapopulare în sistemul penitenciar, populația penitenciară a fost redusă doar cu 253 de persoane.

La moment, toate penitenciarele din mun. Chișinău și suburbii sunt suprapopulate, cu excepția Penitenciarului nr. 16, cu statut de penitenciar spital [\[3\]](#).

	P13	P9	P4	P15	P16
Plafon de detenție	570	467	713	470	462
Deținuți la 1 octombrie 2020	755	504	790	519	169

Experiența de gestionare a situației legate de COVID 19 în sistemul penitenciar a dovedit că focare de infecții au fost în penitenciarele suprapopulate în lunile septembrie și octombrie (ex. Penitenciarul nr. 13, mai mult de 30 de cazuri

constatate).

Prin urmare, pentru a menține cel puțin nivelul actual al populației penitenciare și nu a admite agravarea problemei suprapopulării, este necesar ca instanțele de judecată să continue examinarea categoriilor de cauze specificate mai sus (în primă instanță și recurs în cazul în care recursul este prevăzut de lege). Regimul de teleconferință ar permite examinarea acestor categorii de cauze fără a pune în pericol instanța de judecată și participanții la proces.

Reamintim că UNODC, WHO, OHCHR, CoE, UNAIDS și alte organizații internaționale au recomandat statelor să acorde o atenție deosebită prevenirii COVID-19 în sistemul penitenciar, în lumina vulnerabilităților cu care se confruntă sistemele penitenciare la nivel global – sistem medical slab dezvoltat, supraaglomerare, risc iminent de încălcare a drepturilor omului etc. (inclusiv în recomandările adaptate pentru sistemul penitenciar național – https://drive.google.com/file/d/1u2ZcAVzdR0Qy4ovfPi8_cxuTwh_oP_HpR/view).

Reducerea contactului fizic cu mediul exterior, reducerea suprapopulării și aplicarea tehnologiilor informaționale pentru comunicarea cu rudele, avocații și instanțele de judecată sunt măsuri esențiale de prevenire a perpetuării infecției în mediul penitenciar.

Mai mult ca atât, practica internațională și cea națională demonstrează că astfel de ședințe pot fi desfășurate fără a pune în pericol de infectare participanții la proces, prin desfășurarea ședințelor online (ex. ședințele organizate prin teleconferință de Curtea de Apel).

La fel, Avocatul Poporului a recomandat întreprinderea măsurilor de urgență în vederea eliberării din detenție a anumitor categorii de deținuți, inclusiv minori, prin aplicarea celor mai potrivite soluții, astfel încât să fie

diminuat considerabil numărul persoanelor aflate în detenție, precum și a altor măsuri de prevenire.

Având în vedere cele expuse, solicităm Judecătoriei m. Chișinău și Curții de Apel Chișinău să modifice Dispoziția nr. 67 (cu privire la organizarea activității Judecătoriei Chișinău pe durata stării de urgență) și Dispoziția nr. 44 (cu privire la organizarea activității Curții de Apel Chișinău până la ridicarea stării de urgență), astfel ca instanțele de judecată să continue examinarea cazurilor ce țin de aplicarea: Articolul 91. Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen; Articolul 92. Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă; Articolul 95. Liberarea de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave; Aplicarea prevederilor mecanismului compensatoriu.

Asociația Promo-LEX

1 decembrie 2020

Apelul în format PDF poate fi accesat [aici](#)

[1] <https://jc.instante.justice.md/ro/content/comunicat-29>

[2] <https://cac.instante.justice.md/ro/content/activitatea-cur%C8%9Bii-de-apel-chi%C8%99in%C4%83u-%C3%AEen-perioda-st%C4%83rii-de-urgen%C8%9B%C4%83-%C3%AEen-s%C4%83n%C4%83tate-public%C4%83-30>

[3] https://drive.google.com/file/d/1F_e-o1CMbrxFRibWgX2xPG3o0GLJ3j5W/view

Analiză // Cât de legitim mai este votul cetățenilor din regiunea transnistreană: Între garanții constituționale și acte penale

Alegători din regiunea transnistreană veniți pe 15 noiembrie să voteze la Varnița. Sursa foto: CIJM/Mădălin Necșuțu

Alegerile prezidențiale din noiembrie 2020 au reaprins în spațiul public discuțiile despre dreptul cetățenilor din stânga Nistrului de a participa la scrutinele organizate de

autoritățile constituționale. Și de această dată, anumite forțe politice de la Chișinău au încercat o infuzie de voturi din raioanele de est ale Republicii Moldova, recurgând la modelul implementat la prezidențialele din 2016 și la parlamentarele din 2019.

Articolul 38 din Constituția Republicii Moldova garantează dreptul la vot în mod egal pentru toții cetățenii săi, inclusiv pentru cei din regiunea separatistă transnistreană, despărțită și aflată sub controlul regimului separatist de la Tiraspol de aproape trei decenii.

„Constituția Republicii Moldova conferă cetățenilor dreptul de a participa la alegeri și nu face excepții. Cetățenii Moldovei, indiferent de locul unde trăiesc, indiferent de limba maternă, identitate sau altă cetățenie, au drepturi egale, inclusiv drepturi politice. De aceea, noi, activiștii pentru drepturile omului, insistăm ca toată lumea să aibă dreptul să voteze”, a declarat directorul Promo-LEX, Ion Manole, în cadrul unui [interviu](#) pentru portalul ucrainean „Evropeiska Pravda”.

Cu toate acestea, pe lângă dreptul la vot al celor din raioanele de est, juristul a relevat o serie de probleme. „Nu trebuie să închidem ochii la problema votului conștient și informat al cetățenilor care locuiesc în stânga Nistrului. Și, desigur, situațiile în care se plătesc voturile sunt inacceptabile. Mulți observatori au susținut că acest lucru a fost înregistrat anul trecut [în cadrul scrutinului parlamentar din februarie 2019] și în anul curent”, a completat el.

Deschiderea celor 42 de secții de vot pentru locuitorii din regiunea transnistreană la scrutinul prezidențial a ridicat semne de întrebare legate de o posibilă încercare de fraudare a alegerilor. Dacă în primul tur au fost prezenți la urne circa 14.000 de alegători din raioanele de est, în cel de-al doilea tur au participat 31.071 de oameni din aceeași

regiune. Dintre aceștia, 85,8% au votat pentru Igor Dodon (26.658 de voturi), iar 14,2% – pentru Maia Sandu (4.413 de sufragii).

Acest fapt este ciudat în contextul în care, pe tot parcursul pandemiei, administrația secesionistă de la Tiraspol a instalat 37 de posturi noi în Zona de Securitate prin care a blocat circulația cetățenilor Republicii Moldova între cele două maluri ale Nistrului. Tiraspolul a obstrucționat libertatea de mișcare în regiune contrar tuturor eforturilor și argumentelor Chișinăului și ale observatorilor internaționali. Cu toate acestea, în perioada electorală, regimul de la Tiraspol s-a arătat destul de deschis pentru a facilita participarea cetățenilor Republicii Moldova din stânga Nistrului la alegerile prezidențiale.

„Ei [regimul de la Tiraspol] permit aplicarea unor scheme transnistrene la care s-a recurs mai întâi la prezidențialele din noiembrie 2016. Aceleași scheme au fost folosite cu precădere la scrutinul legislativ din februarie 2019”, a observat analistul politic Ion Tăbârță înainte de al doilea tur.

Cu toate acestea, în ajunul primului tur al alegerilor prezidențiale, administrația secesionistă de la Tiraspol a anunțat că va ridica restricțiile de circulație, fapt ce a alimentat și mai mult speculațiile despre anumite înțelegeri pe sub masă cu autoritățile de la Chișinău și cu principalul partid de la putere, cel al socialiștilor.

Trebuie spus că schimbarea comportamentului Tiraspolului a survenit după întâlnirea din 28 iulie 2020 la Condrița dintre Igor Dodon și liderul de la Tiraspol, Vadim Krasnoselski. Acesta din urmă a fost gratulat de către fostul președinte Dodon cu apelativul „președinte”, fapt ce a creat o reacție puternică în societate. A fost pentru prima dată în trecutul recent al Republicii Moldova, când un șef de stat de la Chișinău numește un lider separatist de la Tiraspol drept

„președinte”.

Unul dintre cele mai fierbinți puncte ale celor două tururi de scrutin a fost în localitatea Varnița din apropierea Tighinei. Autobuzele și autoturismele cu numere transnistrene au început să vină la Varnița de la primele ore ale dimineții. Vehiculele transportau oameni din Tiraspol și Tighina pentru participa la votare pe 15 noiembrie, la fel cum s-a întâmplat în primul tur al alegerilor din 1 noiembrie 2020.

Totul s-a desfășurat într-un mod organizat. S-a folosit metoda sporirii ratei de frecvență a autobuzelor, în special cel cu numărul 7, de pe ruta Tiraspol–Varnița. Autobuzele aveau 25 de locuri pe scaun și cinci în picioare. Astfel, totul a fost camuflat într-un banal transport comun.

„În funcție de modul în care vor evolua lucrurile, vom acționa ca poliția să intervină și să oprească acest transport ilicit de pasageri. Înțelegem acest truc. Sunt aduși cu autobuzul pentru a arăta legal. În primul tur, transportul s-a efectuat cu mașini personale, iar acum observăm că aceștia [organizatorii] folosesc transportul public”, a declarat deputatul PAS, Lilian Carp, pentru Euronews.

Autobuz pe ruble

Cu toate acestea, autobuzele au circulat mult mai des. În loc de circa 45 de minute, așa cum obișnuia autobuzul de pe ruta 7, în cel de-al doilea tur, pe 15 noiembrie, autobuzele au circulat o dată la 7 minute. Mașinile mici făceau curse regulate.

„Li se dau câte 400 de ruble transnistrene. Șoferului care îi transportă i se oferă 250 de ruble pentru fiecare călătorie. Soțului meu, șofer, i s-a oferit 250 de ruble pentru că are opt locuri pentru transportul oamenilor”, a spus o femeie, Ana, în vârstă de 50 de ani.

Cu toate acestea, fluxului mare de autobuze și mașini i s-a opus localnicii. În marea lor majoritate, veterani ai Războiului de pe Nistru. Ajunși acum la vârsta bătrâneții, ei au afirmat că nu le-a mai rămas decât mândria și demnitatea. Pe 15 noiembrie, au simțit că onoarea le este călcată în picioare și au acuzat forțele de ordine de subordonare politică și de faptul că închid ochii la ilegalitățile comise de transnistreni.

„Nu vrem ca cei din stânga Nistrului să ne fure viitorul. Am venit aici să oprim aceste ilegalități”, a declarat economistul și veteranul Războiului de pe Nistru din 1992, Valentin.

În primul tur, locuitorii din stânga Nistrului care dețin și cetățenia moldovenească au votat în proporție de 75% pentru președintele în funcție, Igor Dodon.

Majoritatea celor din stânga Nistrului sunt alegători tradiționali de stânga, mulți cu viziuni pro-Kremlin. În condițiile în care au existat suspiciuni rezonabile legate de implicații pecuniare pentru a-și da votul pentru un anumit candidat, veteranii au decis de această dată să obstrucționeze intrarea masivă a votanților din stânga Nistrului în localitatea lor.

O parte dintre cei care au venit pe 15 noiembrie la Varnița nici nu au știut pentru ce au venit. „Am venit să votez pentru deputați”, a declarat o femeie de 70 de ani pentru [Euronews](#). Când i s-a spus că sunt alegeri prezidențiale, s-a corectat.

„De fapt, să votez președintele. Care dintre ei? Asta e treaba mea”, a argumentat ea nervoasă.

Revolta veteranilor

Experții politici de la Chișinău au atras în repetate rânduri atenția asupra faptului că spațiul informațional transnistrean este unul eclectic. Astfel, candidații la Președinția

Republicii Moldova nu au reușit să își facă campanii sau să își prezinte programele electorale pe malul stâng al râului Nistru în regiunea secesionistă.

Satul Varnița a fost scena unor lupte intense în 1992, iar veteranii moldoveni care au luptat atunci sunt nemulțumiți. Ei spun că cei de pe malul stâng al Nistrului vin astăzi să voteze în masă, neinformați și în schimbul banilor.

„Controlăm situația acestor transporturi organizate. Permiteți trecerea transportului rutier, dar monitorizăm câți oameni sunt și câți merg la vot. Notăm numerele de la mașini astfel încât să nu treacă de mai multe ori și să facă transporturi regulate. Dacă o mașină vine a doua oară, poliția va trebui să deschidă o anchetă”, a declarat veteranul Dumitru Urâtu.

„Votul este cumpărat. Cei din stânga Nistrului trebuie să își fotografieze buletinul de vot pentru a-și dovedi votul, după care primesc banii promiși de la organizatorii acestor transporturi”, a spus Vasile, un alt veteran și localnic din satul Varnița.

Pentru a da un semnal de încurajare, mai mulți deputați ai socialiștilor s-au deplasat la fața locului. Deputații PSRM Nicolae Pascaru și Corneliu Furculiță au încercat să calmeze spiritele localnicilor, dar nu au făcut altceva decât să tensioneze situația.

Parlamentarul Furculiță a fost implicat în 2016 în „dosarul Bahamas”. Reporterii RISE Moldova au scris că Exclusiv Media, compania acestuia, a primit 1,5 milioane de euro din Rusia printr-un offshore din Bahamas. Bani ar fi fost folosiți apoi pentru finanțarea campaniei electorale a lui Igor Dodon în 2016.

„Toată lumea are dreptul să voteze. Poate că cineva este deranjat de acest lucru și nu este de acord cu alegerea lor [alegătorii transnistreni]”, a spus Furculiță.

Întrebat cum să explice faptul că unii oameni nu știu la ce fel de alegeri au venit duminică, unii crezând că vin să aleagă deputații, Furculița a spus: „Unii oameni nu știu foarte bine cum să se exprime”. „În linii mari, toată lumea este conștientă de ceea ce face și unde vine, de unde vine și ce face”, a răspuns Furculița pentru Euronews.

La scurt timp după ce deputații socialiști Corneliu Furculița și Nicolae Pascaru au ajuns la Varnița, la fața locului a apărut și deputatul din Duma de Stat a Rusiei, Artiom Turov.

„Vom monitoriza ceea ce se întâmplă aici și, dacă vom constata încălcări ale legii, vom raporta ca atare”, a declarat deputatul rus.

Situația a escaladat către prânz. Veteranii de la fața locului au blocat drumul dinspre așa-numita vamă regiunea transnistreană și urnele de votare amenajate în incinta Liceului Teoretic din localitate.

Forțele speciale au intervenit la fața locului și au avut loc mici încăierări cu protestatarii. În jurul prânzului, sute de oameni au format patru cozi de aproximativ 50 de metri fiecare în fața celor patru secții de votare din Varnița. Transnistrenii au putut vota în incinta Liceului Teoretic Varnița în secția de votare 37/10 într-un mediu calm.

„Nu am avut incidente aici. Totul a fost liniștit. Procedura merge normal. Numărul alegătorilor este mult mai mare în comparație cu primul tur de 1 noiembrie”, a declarat președintele secției de votare, Silvia Belibova, pentru Euronews.

Nouă observatori au monitorizat procesul electoral în secțiunea condusă de Silvia Belibova.

Dezbateri privind dreptul la vot al locuitorilor din stânga Nistrului

În ultimii ani, societatea din Republica Moldova s-a divizat și mai mult pe ideea legitimității votului locuitorilor din regiunea transnistreană. Pe de o parte, există păreri cum că aceștia au drepturi egale garantate de Constituția Republicii Moldova, ca orice alt cetățean. Pe de cealaltă parte, există un curent care neagă dreptul acestora la vot pe motiv că un vot grevat pecuniar nu este unul liber, ci unul interesat. Dacă acesta poate influența rezultatul final, lucrurile sunt și mai grave.

Am stat de vorbă cu mai mulți analiști pentru a afla părerea lor despre cum ar trebui să ne raportăm mai bine la această problemă tot mai aprinsă în ultima vreme.

„Dacă este să vorbim despre cetățenii care vin benevol întotdeauna la alegeri, vorbim aici de circa 3.000–5.000 de oameni. Sunt cetățeni ai R. Moldova care simt necesitatea să participe la viața politică a țării. Și acest lucru este apreciabil când ei vin neaduși de nimeni. Apropo, majoritatea dintre ei votau partidele proeuropene”, a declarat Valeriu Pașa, membru al comunității WatchDog, care monitorizează principalele evenimente politice de la Chișinău.

Dar, în opinia sa, începând de la prezidențialele din 2016, se înregistrează mai curând fenomenul de cumpărare a voturilor.

„Oamenii sunt constrânși prin instrumentele administrative ale regimului neconstituțional de la Tiraspol, de agenții economici de acolo, prin înțelegeri tenebre între șefii de la Chișinău și cei de la Tiraspol. Cu aprobare, evident de la Moscova, se cumpără voturi”, a spus el.

WatchDog a dat publicității, pe 19 octombrie, rezultatele unui [sondaj](#) comandat companiei CBS Axxa în care se arată că 41,4% din moldoveni cred că transnistrenii vin să voteze doar pentru a primi bani.

„Oamenii sunt forțați și mituiți să vină să voteze. Și avem o cumpărare masivă de voturi. Asta e fraudarea alegerilor,

altfel nu poți să îi spui. Și dacă este să aduci mulți oameni cu care să fraudezi alegerile, ai nevoie și de cele 42 de secții”, mai spune el.

Rapoartele Promo-LEX au indicat în repetate rânduri tentative de fraudă prin mituirea alegătorilor din raioanele de est. Votanți aduși organizat au fost surprinși discutând despre sumele ce urmau să le primească ca recompensă, potrivit echipei de monitorizare Promo-LEX.

„Regiunea transnistreană nu a votat întotdeauna la fel de activ ca acum. Dimpotrivă, în trecut, au fost create obstacole pentru cei care doreau să meargă la alegerile din Republica Moldova. Dar, în ciuda acestui fapt, în toți acești ani, au existat oameni care au considerat o datorie a lor să voteze. La alegerile precedente, organizate de autoritățile constituționale, participau de fiecare dată circa 5.000–6.000 de alegători din stânga Nistrului, care veneau în ciuda tuturor obstacolelor impuse/create de administrația locală”, a declarat Ion Manole.

Acesta a adăugat că acum numărul alegătorilor a crescut spontan, iar motivația lor s-a schimbat.

„Au fost totuși numeroase cazuri înregistrate de corupere a votului și de transportare organizată a alegătorilor la secțiile de votare. Aceste situații sunt destul de îngrijorătoare și necesită măsuri imediate. Sunt necesare măsurile de prevenire întrucât această practică ar putea să fie folosită la scară largă la scrutinele viitoare, inclusiv în alte regiuni ale Republicii Moldova”, a adăugat avocatul pentru drepturile omului.

Pe de altă parte, analistul politic Ion Tăbârță a explicat că locuitorii din stânga Nistrului sunt cetățeni ai statului, dar ei sunt în afara câmpului politic al Republicii Moldova.

„Oamenii nu sunt informați. Noi am avut un număr de câteva mii conectate la R. Moldova și veneau din proprie inițiativă, dar

acum e clar. Oamenii sunt aduși cu curse speciale. Ei nu sunt informați, ei nu au participat la campania electorală. Lor li se plătește și li se spune cu cine să voteze. E vorba de fraudarea votului în cazul dat sau viciere de rezultat”, concluzionat analistul.

Articolul este elaborat în cadrul proiectului „Promovarea Drepturilor Omului în Transnistria”, implementat de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar oferit de National Endowment for Democracy.

APEL PUBLIC: Organizațiile societății civile solicită Comisiei Juridice, Numiri și Imunități să definitiveze și să înainteze spre adoptare proiectul de lege nr. 301 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată

În data de 8 decembrie 2016, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat, în prima lectură, proiectul de lege nr. 301 ce reprezintă un set de amendamente legislative ale Codului penal și Codului contravențional, care are drept scop definirea clară a motivelor de prejudecată, ură și dispreț, revizuirea

infracțiunilor de bază și a agravantelor care vizează faptele motivate de ură, prejudecată și dispreț. În aceeași ședință s-a decis că pentru a doua lectură se va comasa proiectului de lege nr. 277 din 20.06.2016 cu proiectul de lege nr. 301 din 01.07.2016, avînd în vedere că ambele proiecte conțin reglementări ce vizează modificarea și completarea mai multor articole din aceleași acte legislative (Cod penal, Cod Contravențional), proiectul de bază fiind nr. 301/2016.

Ulterior, acest proiect de lege a fost remis Ministerului Justiției pentru revizuire. Drept urmare, în data de 22 octombrie 2019, au fost organizate consultări publice cu reprezentanții societății civile, membrii comisiilor parlamentare (Comisia pentru Drepturile Omului și Relații Interetnice, Comisia Juridică, Numiri și Imunități) și reprezentanții Ministerului Justiției, în cadrul căreia reprezentanții societății civile au propus un set de amendamente menite să îmbunătățească calitatea proiectului propus.

Consultări repetate au fost organizate în data de 5 martie 2020 de către Comisia Juridică, Numiri și Imunități, iar în cadrul acestora reprezentanții societății civile precum și Consiliul pentru Prevenire și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității au reiterat asupra necesității includerii în varianta definitivată a proiectului de lege amendamentele propuse de către aceștia. În urma consultărilor publice, Comisia Juridică, Numiri și Imunități a stabilit ca în decurs de 10 zile să examineze amendamentele propuse și să definitiveze proiectul de lege pentru a-l transmite spre adoptare Plenului Parlamentului.

În data de 6 martie 2020, în cadrul ședinței Plenului Parlamentului, Comisia Juridică, Numiri și Imunități a solicitat transferarea examinării proiectului de lege nr. 301 pentru o altă zi, pe motiv de necesitatea a examinării propunerilor înaintate de societatea civilă și definitivarea proiectului pînă la examinarea în lectura a doua.

În acest sens, mai multe organizații ale societății civile reiterează importanța revenirii asupra procesului de defintivare a proiectului de lege nr. 301 prin acceptarea amendamentelor formulate de organizațiile neguvernamentale pentru aplicarea cât mai eficientă a viitoarelor prevederi din Codul Penal și Codul Contravențional.

Infracțiunile motivate de prejudecată reprezintă o încălcare gravă a drepturilor omului, fapt care necesită o reacție adecvată și acțiuni eficiente. Aceste fapte reprezintă o preocupare serioasă în lume, iar obiectivul abordării și combaterii adecvate a infracțiunilor cu motivație discriminatorie este asumat la nivel internațional, precum și la nivel național în multe țări care au adoptat politici strategice specifice.

Necesitatea prevenirii și combaterii acestor infracțiuni, de rând cu stabilirea unui cadru normativ eficient, educarea toleranței și nediscriminării în societate, dar și pregătirea profesională a personalului implicat în justiția penală trebuie să fie o prioritate în domeniul juridic. Doar prin aplicarea eficientă a legislației referitoare la infracțiunile motivate de prejudecată se vor stimula și dezvolta valorile sociale ale egalității. Or condamnarea reală a cazurilor bazate pe prejudecăți va avea ca efect transmiterea unui mesaj clar despre netolerarea unor asemenea acte într-un stat de drept, în care demnitatea umană, drepturile și libertățile fundamentale reprezintă valori supreme.

În acest context, organizațiile semnatare

SOLICITĂ

Definitivarea proiectului de lege nr. 301/2016 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată de către Comisia Juridică, Numiri și Imunități, luând în considerare recomandările făcute pe marginea acestuia de organizațiile naționale în cadrul consultărilor publice din martie 2020 și a

organizațiilor internaționale.

Introducerea pe agenda parlamentară și adoptarea finală a proiectului de lege nr. 301 de Parlamentul Republicii Moldova.

Organizații semnatare:

Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare

A0 Institutul pentru Drepturile Omului (IDOM)

A0 Centrul de Informații „GENDERDOC-M”

A0 Centrul de Resurse Juridice (CRJM)

A0 Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)

Asociația Promo-LEX

Ana Furtună

A0 Uniunea Organizațiilor Invalizilor din RM

A0 Asociația de Reabilitare a Invalizilor din RM

A0 Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)

A0 Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD)

Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din R.M

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități (AOPD)

A.0. Keystone Moldova

A.0. Inițiativa Pozitivă

Apelul este deschis pentru subsemnare! E-mail: secretariat.cin@gmail.com

Apelul, în format PDF poate fi accesat [aici](#)

Întrunirile publice online devin un element indispensabil pentru asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Întrunirile publice online sunt un fenomen, care a luat amploare în contextul digitalizării și migrării activităților în spațiul virtual. În Republica Moldova, întrunirile online, sunt deja ceva obișnuit, mai rare, decât cele offline, dar

legislația este compatibilă și prielnică întrunirilor online. Acestea sunt unele din constatările **"Studiului privind cadrul legal și realizarea libertății de întrunire online în Republica Moldova"**, făcut public astăzi, de către Asociația Promo-LEX, în cadrul unei conferințe de presă.

Studiul include o analiză a cadrului legal conex întrunirilor online și anume, bazele legislației care reglementează spațiul online din Republica Moldova și analiza succintă a politicilor publice referitoare la digitalizare, accesul la internet, fără de care desfășurarea unor întruniri online devine imposibilă. Studiul acordă o atenție specială standardelor internaționale și normelor adoptate de către Raportorii speciali ai ONU, precum și Rezoluțiilor Comitetului pentru Drepturile Omului, care au extins interpretarea obișnuită a întrunirilor, obligând statele să garanteze chiar și întrunirile din spațiile închise și întrunirile din mediul online.

Deși practica de întruniri online a Republicii Moldova nu e foarte bogată, totuși putem delimita câteva forme de desfășurare, pentru care organizatorii optează cu predilecție. Exemplele de întruniri online includ, dar nu se limitează la petițiile online, etichetările #hashtag sau flashmoburile online.

Experții Asociației Promo-LEX constată că, întrunirile online prezintă o serie de avantaje față de întrunirile offline, care pot fi valorificate pentru un impact sporit în exercițiul de participare și diseminare a mesajului. Avantajele vizează și ușurința de organizare, audiența virtuală nelimitată, ușurința de diseminare a mesajelor, lipsa barierelor fizice și geografice pentru participanți, lipsa pericolului fizic.

Totodată, întrunirile online au o serie de limite și obstacole, care pot afecta amploarea și difuzarea mesajului. Dezavantajele principale țin de barierele asociate cu algoritmi de distribuire, bulele informaționale, care limitează accesul la audiență, sau securitatea precară a datelor cu caracter personal ale participanților.

Potrivit Expertului Asociației Promo-LEX, Florin Gîscă *"întrunirile publice online par a fi la îndemîna stilului de exprimare și de manifestare a generațiilor mai tinere, mai bine adaptate la lumea virtuală. Cel mai probabil, datorită avantajelor pe care le au în comparație cu întrunirile publice offline, cu timpul, un număr din ce în ce mai mare de organizatori vor opta pentru întruniri publice online"*.

Legislația Republicii Moldova nu împiedică desfășurarea întrunirilor online, dar nici nu oferă protecție suficientă pentru participanții la astfel de întruniri. În această ordine de idei, luând în considerație că reglementările și rezoluțiile structurilor internaționale converg spre protejarea libertății de întrunire în spațiul online, experții Asociației Promo-LEX recomandă instituțiilor de stat să își adapteze instrumentele și actele normative în așa mod, încât să asigure un beneficiu tuturor persoanelor care intenționează să desfășoare întruniri online indiferent de locul aflării acestora.

Studiul poate fi accesat [aici](#)

Studiul a fost realizat de Asociația Promo-LEX, în cadrul proiectului Monitorizarea Dreptului la Libera Întrunire, implementat de European Center for Not-for-Profit Law Stichting. Proiectul este posibil grație International Center for Not-for-Profit Law (ICNL) prin intermediul Civic Space Initiative. Proiectul este finanțat de către Guvernul Suediei și parțial de către Uniunea Europeană.

DECLARAȚIE | Poziția Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte față de alegerile prezidențiale din 2020

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

DECLARAȚIE

POZIȚIA COALIȚIEI CIVICE PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE FAȚĂ DE ALEGERILE PREZIDENȚIALE 2020

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte **apreciază drept parțial corecte și parțial libere alegerile prezidențiale din 1 și 15 noiembrie 2020.** Aprecierea este făcută prin prisma gradului de respectare a principiilor pentru alegeri libere și corecte stabilite în tratatele și convențiile internaționale privind drepturile civile și politice și în Codul bunelor practici în materie electorală a Comisiei de la Veneția pentru democrație prin drept a Consiliului Europei și se bazează pe [constările Coaliției](#) dinaintea alegerilor din 1 noiembrie 2020 și pe observațiile privind campania electorală după primul tur de scrutin și cele două zile de alegeri:

Imposibilitatea mai multor alegători de a-și exercita dreptul de vot

În ambele tururi de scrutin mai mulți alegători nu au putut să-și exercite dreptul de vot la unele secții de votare deschise în străinătate. Pe 1 noiembrie, acest fapt s-a datorat capacității reduse ale secțiilor de votare de a deservi un număr mare de alegători, în pofida prelungirii programului de votare. După primul tur al alegerilor, Comisia

Electorală Centrală (CEC) și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene au depus eforturi pentru a înlătura neajunsurile organizaționale de la primul tur, prin identificarea unor locații mai spațioase pentru unele secții de votare, majorarea numărului de personal tehnic și echipament. Totuși, și în turul al doilea de scrutin, numeroși cetățeni nu au putut să voteze ca urmare a epuizării buletinelor de vot până la încheierea timpului de vot.

Campanie electorală marcată de un discurs negativ, falsuri și mesaje instigatoare la ură și violență

Pe parcursul campaniei au fost observate numeroase cazuri de utilizare a discursului de ură, instigare la discriminare și a mesajelor sexiste de către candidați, politicieni, lideri de opinie, jurnaliști și cetățeni. Discursul negativ a căpătat amploare după primul tur de scrutin, primordial împotriva candidatei Maia Sandu, fiind acompaniat de distribuirea mesajelor și materialelor cu conținut fals și defăimător.

Numărul mare de incidente electorale în ziua alegerilor

În ziua alegerilor observatorii Promo-LEX au raportat un număr ridicat de cazuri privind încălcarea secretului votului, nerespectarea condițiilor sanitar-epidemiologice, dar și de transportare organizată a alegătorilor. Majoritatea cazurilor de transportare organizată au avut loc în secțiile de votare constituite pentru alegătorii din regiunea transnistreană. Suplimentar, observatorii au raportat și cazuri credibile în care alegătorii din regiunea transnistreană au recunoscut că au fost recompensați pentru exercitarea dreptului de vot.

Cazuri de obstrucționare a activității de observare și de intimidare a observatorilor

Misiunea de observare a alegerilor Promo-LEX a raportat tentative de intimidare a observatorilor săi imediat după primul tur al alegerilor, când aceștia erau telefonați, aparent din partea poliției, și li se solicita oferirea de

informații detaliate doar despre unele incidente semnalate. Misiunea califică aceste situații drept justiție selectivă și tentative organizate de a intimida observatorii naționali în contextul turului doi de scrutin. Incidente izolate de intimidare a observatorilor de către poliție și funcționari electorali au avut loc și în turul doi de scrutin. În ambele tururi de scrutin, au fost raportate cazuri de obstrucționare a activității observatorilor.

Utilizarea resurselor administrative în campania electorală

Observatorii Promo-LEX au identificat multiple cazuri de utilizare a resurselor administrative. Majoritatea dintre ele se referă la asumarea meritelor pentru activități efectuate pe bani publici, dar și implicarea funcționarilor publici în activități de agitație electorală în timpul orelor de lucru sau în perioada concediilor solicitate pe durata campaniei electorale. Igor Dodon este candidatul în folosul căruia cel mai des au fost utilizate resursele administrative. Au fost atestate numeroase cazuri când reprezentanți ai PSRM, partidul care nu și-a desemnat candidat la alegerile prezidențiale, au participat în campania candidatului Igor Dodon.

Litigii și contestații electorale nesoluționate

Majoritatea litigiilor electorale, unele dintre ele fiind încălcări evidente ale legislației electorale, nu au avut finalitate, iar contestațiile depuse în fața organelor electorale și instanțele de judecată nu au fost examinate în fond, fiind tergiversate sau declarate inadmisibile. Omisiunea Parlamentului de a ajusta prevederile Codului electoral privind depunerea, examinarea și soluționarea contestațiilor electorale la prevederile Codului administrativ, a dus la situația că actorii procesului electoral au fost limitați în dreptul de contestare a acțiunilor contracandidaților săi și practic privați de dreptul la un recurs efectiv. Omisiunea CEC de a examina în fond litigiul privind tipărirea la o instituție publică a ziarelor de campanie a candidatului Igor

Dodon, cu semne evidente de încălcare a legislației electorale este regretabilă și ridică semne de întrebare rezonabile privind independența politică a membrilor.

Finanțarea campaniei electorale rămâne puțin transparentă

Niciun grup de inițiativă sau concurent electoral nu a raportat cheltuieli pentru activitatea colectorilor de semnături, agitatorilor și voluntarilor, dar nici nu declară serviciile acestora drept donații materiale. Potrivit estimărilor Promo-LEX, candidații care nu au fost înregistrați împreună cu concurenții electorali nu au reflectat cheltuieli de campanie estimate la peste 6 ml. de lei.

Mass-media a reflectat într-un mod dezechilibrat campania electorală, fără a informa publicul despre procedurile de vot

Cu unele excepții, mass-media TV și online a avut un comportament părtinitor în campania electorală, a reflectat într-un mod dezechilibrat concurenții electorali, promovând și un puternic dezechilibru de gen, și nu a asigurat informarea complexă a publicului despre procesul electoral și procedurile de vot.

Doar două posturi TV din cele zece monitorizate de CALC au prezentat într-un mod relativ echilibrat și neutru concurenții electorali. Trei posturi TV au făcut partizanat masiv în favoarea unui candidat, iar restul au avut o politică editorială ușor dezechilibrată în favoarea sau defavoarea unor concurenți electorali. Consiliul Audiovizualului (CA), autoritatea de reglementare în audiovizual, nu a luat decizii adecvate și prompte pentru a asigura reflectarea corectă și echidistantă a candidaților de către toți radiodifuzorii. În contrast cu primul tur de scrutin, când CA a atenționat verbal radiodifuzorii care au admis abateri de la legislație, în turul doi CA a aplicat amenzi pentru majoritatea posturilor TV monitorizate, fără a ține cont de gravitatea încălcărilor. Deși a avut o atitudine echilibrată pe durata campaniei

electorale, la dezbaterile dinaintea turului doi de scrutin, postul public de televiziune Moldova 1 a schimbat regulile dezbaterii în favoarea candidatului Igor Dodon.

Majoritatea celor 12 redacții online monitorizate de CALC și-au manifestat deschis simpatiile electorale printr-un comportament editorial părtinitor și prezentare dezechilibrată a concurenților electorali. Pe parcursul campaniei electorale, dar în special în perioada dintre cele două tururi ale scrutinului, câteva portaluri afiliate PSRM au desfășurat o campanie concertată de discreditare, etichetare și plasare în context negativ a candidatei PAS Maia Sandu, distribuind știri false și denigratoare, opinii tendențioase cu atacuri la persoană, insinuări, titluri și formulări sexiste, exprimări care incită la ură și discriminare. În același timp, candidatul independent, susținut de PSRM, Igor Dodon, a fost promovat masiv și plasat preponderent în context pozitiv. Cele mai multe surse media online au neglijat normele deontologiei jurnalistice, publicând materiale insuficient documentate, fără o distincție clară dintre fapte și opinii și fără a oferi dreptul la replică.

Campanie de discreditare a organizațiilor neguvernamentale

Campania electorală a fost marcată de un atac fără precedent asupra organizațiilor neguvernamentale, care a urmărit discreditarea, pe bază de falsuri și acuzații defăimătoare a societății civile în ansamblul ei, dintre care ținta predilectă au fost organizațiile care lucrează cu precădere în domeniul monitorizării procesului electoral, a apărării drepturilor omului și în cele ale reformei justiției, combaterii corupției, libertății presei, domeniul social și medical etc. Campanie de denigrare lansată de către un deputat al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova și preluată de mass media afiliată PSRM a continuat pe toată durata campaniei electorale.

Discriminarea persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități s-au confruntat cu bariere de accesibilitate fizică și informațională. Peste 70% din secțiile de votare sunt inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, iar numărul secțiilor de votare accesibile sunt sub 1%. Cu excepția unui singur concurent electoral, care a publicat platforma electorală în sistem Braille, nu au fost elaborate și difuzat materiale în formate accesibile pentru persoane cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale din instituțiile rezidențiale, unde în contextul situației epidemiologice a fost stabilit regimul de carantină și restricționate contactele cu membrii familiei, nu au avut acces la informații cu caracter electoral.

Cadrul legal electoral lacunar și cu prevederi problematice

Legislația electorală aplicată la aceste alegeri nu a fost îmbunătățită în corespundere cu adresele Curții Constituționale din 2016 și recomandările misiunilor naționale de observare a alegerilor, ale OSCE/ODIHR și ale Comisiei de la Veneția. Mai multe prevederi problematice privind sancționarea transportării organizate a alegătorilor, a discursului de ură și instigare la discriminare, implicării cultelor religioase în campania electorală, dar și cele privind aplicarea mecanismului de soluționare a contestațiilor și litigiilor electorale au rămas nesoluționate de Parlament. Acest lucru a dus la menținerea respectivelor tipuri de incidente electorale, în unele cazuri și la creșterea numărului de incidente la alegerile prezidențiale din 2020.

Campania electorală s-a desfășurat cu ignorarea măsurilor de prevenire COVID-19

CEC a întreprins măsuri constante de a asigura desfășurarea în condiții sigure a campaniei electorale și a procesului de votare, prin procurarea de măști, mănuși și dezinfectat pentru funcționarii electorali și alegători. Totodată, în ziua alegerilor mai muți funcționari electorali au ignorat

cerințele privind măsurile de protecție în context pandemic, la fel ca și mai mulți concurenți electorali și staff-urile lor electorale în cadrul activităților de campanie. Prin nerespectarea măsurilor anti-Covid-19 impuse de către Comisia Națională Extraordinară în Sănătate Publică, concurenții electorali au dat dovadă de iresponsabilitate și lipsă de respect față de alegători, au promovat modele de comportament sfidător față de măsurile întreprinse de autorități în combaterea infecției Covid-19 și au generat riscuri suplimentare de răspândire a infecției în rândul populației.

Participarea diferențiată a tinerilor la vot

Tinerii stabiliți peste hotarele țării au înregistrat un record absolut de prezență la urnele de votare, în comparație cu prezența redusă la vot a tinerilor din țară. Acest lucru se datorează cadrului legal nefavorabil pentru exercitarea dreptului la vot și anume a cerințelor de votare la locul de reședință/domiciliu, dar și abordării superficiale de către candidați a necesităților tinerilor, care de cele mai dese ori sunt implicați în campanii pe post de voluntari, inclusiv tinerii sub 18 ani.

www.alegeliber.md – **Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte** este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 34 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

Misiunea de Observare Promo-LEX prezintă constatările monitorizării turului II de scrutin și rezultatele preliminare ale candidaților în baza datelor colectate în 608 secții de votare cuprinse în eșantion

Misiunea de Observare Promo-LEX prezintă numărul incidentelor din ziua turului doi al alegerilor prezidențiale raportate de observatorii statici din eșantionul de 608 secții de votare și extrapolarea incidentelor în plan național. Astfel, sunt prezentate principalele constatări cu privire la deschiderea și închiderea secțiilor de votare (SV), votarea pe parcursul zilei alegerilor, prezentarea incidentelor semnalate de observatori, precum și o analiză a rezultatelor totalizării voturilor realizată de către MO Promo-LEX.

În urma prelucrării tuturor rapoartelor recepționate de la observatorii pe termen scurt (OTS) detașați în cele 608 secții de votare cuprinse în eșantion, au fost raportate 251 de incidente. Pe de altă parte, prin extrapolare, numărul estimat al incidentelor la nivel național (în baza eșantionului de 608 SV) este de 734, în creștere comparativ cu 489 incidente estimate în primul tur de scrutin.

Activismul civic al alegătorilor, prezenți la urne chiar și pe

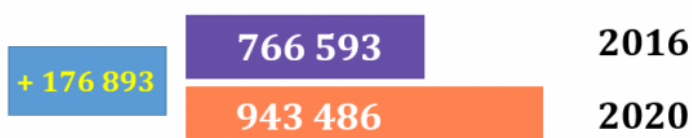
timp de criză pandemică, în creștere comparativ cu scrutinul din 2016, merită remarcat în mod deosebit. S-au evidențiat alegătorii din secțiile de votare constituite peste hotarele țării. Cu regret, activismul civic al alegătorilor din diasporă a fost umbrit de epuizarea buletinelor de vot în unele secții de votare. Astfel, deși la secțiile de votare din diasporă au fost disponibile câte 5000 de buletine de vot, cel puțin 6 secții de votare au rămas fără buletine înainte de finalizarea timpului de vot. În context, Asociația Promo-LEX solicită autorităților dar și politicienilor să instituie măsuri alternative de vot.

Pe parcursul zilei alegerilor, în secțiile observate, votarea în general a fost organizată eficient. În același timp, SIAS Alegeri a manifestat disfuncționalități sporadice. Suspiciunile privind oferirea de recompense și transportarea organizată a alegătorilor au caracterizat în special procesul electoral din regiunea transnistreană. Secretul votului a fost afectat de incidența sporită a numărului de cazuri de fotografiere a opțiunii de vot a alegătorilor. Procesul de observare a cunoscut situații izolate de intimidare a observatorilor Promo-LEX de către poliție și funcționarii electorali. Numărarea voturilor a fost, în general, rapidă și calmă.

Rezultate alegeri turul II, 2020 vs 2016

Maia Sandu

Igor Dodon

Mai multe detalii despre incidentele înregistrate vedeți în prezentarea de mai jos.

Rezultatele numărării rapide a voturilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova realizată de MO Promo-LEX în baza proceselor verbale colectate de la BESV confirmă rezultatele preliminare stabilite de CEC, încadrându-se în marja de eroare de +/-1.8% a eșantionului.

Misiunea de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020, este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

(USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, precum și al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor prezidențiale din 2020 în secțiile de votare create în străinătate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul justiție și drepturile omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

**Misiunea de Observare Promo-
LEX prezintă ultimele date
din ziua Alegerilor
Prezidențiale din 1 (15)
noiembrie 2020**

#observatorPromoLEX

Misiunea de Observare Promo-LEX prezintă
ultimele date din ziua turului II al Alegerilor
Prezidențiale din Republica Moldova

Ora 22:00

15 noiembrie 2020

Ora: 22:00

*Misiunea de Observare Promo-LEX a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020 constată că din **totalul de 574 de semnalări raportate** de către observatorii Promo-LEX până la 22:00, de către echipa centrală a Misiunii Promo-LEX **au fost prelucrate și calificate drept incidente 403**, dintre care în **prezentul comunicat** sunt incluse **76**.*

*Pentru turul întâi al alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 MO Promo-LEX, la 22.00 erau constatate **520 de semnalări**, dintre care de către echipa centrală a Misiunii Promo-LEX **au fost prelucrate 439**, iar în **comunicatul** de la 22.00 erau incluse **73 de incidente**.*

Ultimele detalii privind desfășurarea scrutinului:

Misiunea Promo-LEX de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020

constată,

Înteruperea procesului de filmare a operațiunilor electorale privind deschiderea secției de votare sau a procedurilor de numărare a buletinelor de vot – 7 cazuri.

- **SV 1/100 Chișinău, Buiucani.** La ora 21.05 camera video este funcțională dar nu este pornită. Membrii SV nu știau cum să o conecteze. Problema s-a rezolvat.
- **SV 1/192 Chișinău, Râșcani.** Camera are defecțiune tehnică și nu înregistrează procesul de numărare a voturilor. Defecțiunea este de la deschidere și nu s-au luat măsuri pentru rezolvarea problemei.
- **SV 32/15, Ștefan Vodă, Feștețița.** Din motive tehnice, nu este posibil de efectuat filmarea procesului de numărare a voturilor. Președintele BESV a declarat că camera nu se conectează și a luat decizia ca procesul de numărare a buletinelor de vot să fie filmat pe telefonul mobil al unui membru de birou.
- **SV 32/21, Ștefan Vodă, Popeasca.** O parte din buletinele de vot nu sunt amplasate în vizorul camerei de filmare, iar procesul de anulare a buletinelor de vot nu este filmat.
- **SV 1/51 Chișinău, Botanica.** Camera de înregistrare video nu a fost întoarsă spre masa unde se numărau voturile.
- **SV 37/3 Regiunea transnistreana, Anenii Noi.** Camera video a fost oprită la numărarea votului. OTS a făcut observație la președintele BESV și a pornit-o.
- **SV 01/180, Chișinău, Ciocana.** Camera video a lucrat cu întreruperi pe parcursul înregistrării procedurilor de numărare a voturilor. Președintele BESV a comunicat că ar fi o defecțiune a camerei.

Prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta secției de votare sau în raza de 100 m – 7 cazuri

- **SV 37/25 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Cocieri.** Președintele r. Dubăsari, Grigore Filipov a venit în

incinta SV cu un document, în prealabil pregătit, și a cerut reprezentantului cu drept de vot consultativ al unui candidat din SV să semneze o contestație în adresa BESV. Motivul invocat în contestație este lucrul lent al operatorilor. După ce a semnat reprezentantul l-a sunat pe Grigore Filipov și s-a revoltat că a pus-o într-o situație penibilă fata de membrii BESV în condițiile în care se lucrează la maxim numărul alegătorilor care au votat la moment fiind dublu față de alegerile din turul întâi.

- **SV 37/24 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Cocieri**
- Președintele r. Dubăsari, Grigore Filipov a venit în incinta SV cu un document, în prealabil pregătit, și a cerut reprezentantului cu drept de vot consultativ al unui candidat din SV să semneze o contestație în adresa BESV. Motivul invocat în sesizare este lucrul lent al operatorilor.
- **SV 25/012 Orhei, Orhei.** În preajma SV o doamnă și un domn stau afara de mai bine de o oră. Se știe că doamna este funcționar de la primărie. Observatorul a chemat și poliția dar ei încă tot stau în fața SV.
- **SV 1/96 Chișinău, Buiucani.** O persoana neidentificată a intrat în SV s-a apropiat de observatorii acreditați din partea unui concurent și le-a comunicat să atragă atenția la numărare. Aceasta le-a spus că dacă ștampila este îndreptată spre patruleterul candidatului, să pună votul în susținerea lui.
- **SV 07/027, Cahul, Burlăceni.** Observatorul din partea unui concurent a fost prezent în incinta SV pe parcursul întregii zile fără acreditarea necesară. Președintele BESV a motivat că se cunosc și prin urmare nu au verificat acreditarea observatorului.
- **SV 1/216 Chișinău, Râșcani.** În SV se află o persoană neautorizată- paznicul clădirii. Președintele SV nu a avut pretenții.
- **SV 1/218, Chișinău, Rîșcani.** La ora 22, în SV sunt prezente persoane neautorizate (dereticătoarea,

paznicul, portiera).

Zvonuri, tentative sau chiar situații de recompense materiale sau bănești oferite alegătorilor în perimetrul de 100 m al secției de votare pentru a determina alegerea alegătorilor – 4 cazuri.

- **SV 37/26 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Coșnița.** Din discuția observatorului cu alegători din regiunea transnistreana, la piața agricolă s. Cocieri, precum și pe traseele Doroțkaia – Grigoriopol și Coșnița – Dubasari (în s. Derjinsk) în autoturisme de tip bus la prezentarea fișei de însoțire cu ștampila votat alegătorii sunt remunerați prin diferite valute, valoarea totala 400 lei.
- **SV 11/15, Cimișlia, Batîr.** Un membru BESV, Acălugăriței Tatiana, desemnat de un concurent, a cărei masă era cea mai aproape de cabina de vot, a fost observată discutând cu anumiți alegători înainte ca aceștia să intre în cabina de vot. Aceasta a fost auzită de către observator cu următoarele declarații: „Nu uita că vineri mergem cu mașina din sat la spital în oraș, pentru radiografie și asta este din contul meu.” Fiica doamnei este observatoare desemnată de un candidat. Președintele BESV nu era în incinta SV în timpul incidentului.
- **SV 15/005 Dubăsari, Coșnița.** Statulat Sergiu, reprezentant/observator al unui candidat, a promis alegătorilor recompense bănești în valoare de 400MDL. Acesta era întrebat de alegători când vor primi banii. El le spunea că după orele 12 îi va găsi prin mahala. Când s-a întunecat afară, alegătorii au început a primi recompensele bănești. Președintele BESV este reprezentant al unui concurent și nu a reacționat.
- **Regiunea Transnistreană, Hagimus.** Persoanele din Regiunea Transnistreană care doreau să meargă la vot se înregistrau pe o listă pentru a fi transportați. Alegătorii erau îndemnați să îl voteze pe un candidat

(persoanele în etate primeau numele candidatului scris pe hârtie). Potrivit informației primite de către observator, în urma votării alegătorii au fost remunerați cu câte 200 ruble.

Transportarea organizată a alegătorilor (autocare, microbuze sau alte unități de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă) – 3 cazuri.

- **SV 37/31 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Ustia.** Autoturismul marca Hyundai cu nr. E892BE transporta organizat alegătorii din regiunea transnistreană (7 locuri). Polițistul a confirmat observatorului Promo-LEX că potrivit înregistrărilor postului vamal autoturismul a traversat postul vamal intern cel puțin 3 ori. Poliția a întocmit proces verbal pe acest caz.
- **SV 37/26 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Coșnița.** Din discuția OTS cu alegători din regiunea transnistreana (prieteni) s-a aflat că la Dubăsari sunt 3 autobuze care așteaptă alegători pentru a fi aduși să-și exercite dreptul la vot. În context Președintele r. Dubăsari, Grigore Filipov a insistat ca membrii BESV să solicite prelungirea procesului de vot cu 2 ore.
- **SV 37/13, Regiunea Transnistreană, Căușeni.** Un microbuz cu numărul de înmatriculare T 194 0C, a fost observat cu transporta la SV cca. 7 – 8 persoane (preponderent tineri).

Acte de violență sau intimidări ale alegătorilor, sau altor persoane – 3 cazuri.

- **SV 33/27, Taraclia, Valea Perjei.** La întoarcerea în SV, membrii BESV au declarat că au fost intimidați de 2 persoane necunoscute, care se deplasau într-o Skoda alba (nr. parțial de înmatriculare 425) în timp ce se deplasau cu urna mobilă prin localitate. Astfel, 2 persoane necunoscute (nu din localitate), observând cum unul din membrii BESV ajută o persoană în etate să

introducă buletinul de vot în urna mobilă, au început să filmeze procesul de votare la domiciliu, cu acuzarea membrilor BESV de falsificare a alegerilor. Aceștia au urmărit cu autoturismul timp de circa 5 minute activitatea membrilor BESV, după care au plecat. Totuși, periodic, aceștia sunt observați în preajma SV.

- **SV 1 /266 Chișinău, Vadul lui Vodă.** Două persoane au intrat în SV fiind în stare de ebrietate. O persoană nu avea reședința/ domiciliu în raza SV, fiind din altă localitate. Președintele BESV i-a explicat procedura, cum ar putea vota legitim. La ieșirea din SV s-au întâlnit cu niște cunoscuți, cu care au început o ceartă care s-a transformat ulterior în bătaie. Președintele BESV a anunțat poliția.
- **SV 1/199 Chișinău, Râșcani.** La ora 17.50 două persoane, care s-au prezentat ca observator național și altul ca vice-pretor a sectorului Râșcani, fără a intra în secția de votare, au discutat cu reprezentantul cu drept de vot consultativ din partea unui concurent. Ulterior, persoanele respective s-au arătat indignate de faptul că urna mobilă nu s-a pornit de la secția de votare la „ora convenită” (ora 15.00), solicitând să discute cu președintele BESV. Președintele BESV hotărâse ca urna mobilă să pornească după ora 18:00, având înregistrate 6 cereri de votare la locul aflării. S-a iscat un conflict între persoanele date și președintele BESV, ultimul fiind intimidat de persoanele respective. A intervenit un jurnalist, după care persoanele menționate au părăsit proximitatea secției de votare.

Prezența materialelor de publicitate, afișaje, panouri electorale din raza secției de votare (100 metri de la localul secției) – 1 caz.

- **SV 01/276, Chișinău, Bubuieci.** În raza de cca 80 m de la SV sunt amplasate pliante electorale A4 ale unui Din spusele membrilor BESV acest afișaj nu a fost observat

dimineată, totuși nu cunosc când sau de către cine a fost pus afișajul electoral.

Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (suspendarea funcționării; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat) – 7 cazuri.

- **SV 37/11 Regiunea transnistreană, Anenii Noi, Varnița.** În cazul unui alegător, SIAS Alegeri a arătat că dânsul deja votase. Deși în fișa de însoțire a buletinului de identitate a alegătorului nu era ștampila "Turul II alegeri prezidențiale" alegătorului nu i s-a permis votarea
- **SV 35/3, Ungheni.** La ora 19:10, unui alegător i s-a interzis să voteze, din motiv că s-a constatat că persoana a votat în SV din mun. Chișinău la Spitalul Republican. În fișa de însoțire a actului de identitate nu era aplicată ștampila precum că a votat. La 19:40, după implicarea CEC, cazul respectiv a fost documentat, concluzionându-se că s-a produs o eroare. Alegătorul a avut posibilitatea să voteze.
- **SV 36/18, UTAG, Ceadâr Lunga.** La ora 18:35, unui alegător i s-a interzis să voteze din motiv că în SIAS Alegeri figura precum că acesta și-ar fi exercitat dreptul la vot în Federația Rusă, Lipețk. La verificarea actelor de identitate ale alegătorului, nu a fost identificată ștampila precum că a votat. Membrii BESV au întocmit un act de constatare, au discutat cu organele electorale superioare, și într-un final au refuzat să permită alegătorului să voteze.
- **V 18/026 Florești, Cunicea.** De la deschiderea SV până la 20:55 au fost alegători care au votat și erau incluși în listele electorale dar în SIAS erau arondați în altă SV. Numărul acestora au fost aproximativ 22. Observatorul a semnalat problema dar președintele a permis acestora să voteze.

- **SV 01/098, Chişinău, Buiucani.** În intervalul 7:10 – 7:30 SIAS Alegeri nu a funcţionat datorită lipsei conexiunii la internet.
- **SV 01/274, Chişinău, Băcioi.** Din spusele Preşedintelui BESV, în intervalul 15.00 – 16:00 programul SIAS Alegeri nu a funcţionat dat fiind faptul că nu au avut conexiune la internet (prestat de către Moldtelecom). Operatorii au notat informaţia pe hârtie, iar ulterior au introdus-o în program.
- **SV 06/011, Briceni, Bogdăneşti.** Din spusele Preşedintelui BESV, în intervalul 15.00 – 16:00 programul SIAS Alegeri nu a funcţionat dat fiind faptul că nu au avut conexiune la internet (prestat de către Moldtelecom). Operatorii au notat informaţia pe hârtie, iar ulterior au introdus-o în program.

Deficienţe în listele electorale (discrepanţe dintre adrese; alegători decedaţi; semnături în locul altor persoane) – 1 caz.

- **SV 1/297 Chişinău, Truşeni.** La 18.05 un alegător în lista electorală figurează pe altă adresă- unde nu a domiciliat. Preşedintele BESV a inclus alegătorul în lista suplimentară.

Fotografierea buletinelor de vot, alte încălcări ale secretului votului (prezentarea buletinului cu votul exprimat, amplasarea defectuoasă a cabinelor de vot ce permit vizualizarea opţiunii alegătorului etc.) – 15 cazuri.

- **SV 23/031 Nisporeni, Selişte.** O alegătoare a fotografiat buletinul de vot cu bliţ, La atenţionarea observatorilor, aceasta din urmă a şters poza.
- **SV 37/21 Regiunea transnistreană, Căuşeni, Hagimus.** Un alegător şi-a fotografiat buletinul de vot. Poza a fost ştearsă.
- **SV 4/25 Anenii Noi, Hîrbovăţ.** O alegătoare şi-a fotografiat buletinul de vot. Poza nu a fost ştearsă.

- **SV 13/5, Dondușeni, Baraboi.** Un alegător a intenționat să fotografieze buletinul de vot. La intervenția președintelui BESV însă, tentativa acestuia a eșuat.
- **SV 33/1, Taraclia.** La ora 19:37, un alegător a fotografiat buletinul de vot. Președintele BESV a solicitat să prezinte telefonul și să șteargă fotografia.
- **SV 12/9 Criuleni, Boșcana, Mardareuca.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. Poza nu a fost ștearsă.
- **SV 1/154 Chișinău, Râșcani.** O alegătoare fotografiat buletinul de vot. La rugămintea președintelui BESV de a șterge poza, se opunea argumentând ca are nevoie să o arate la prieteni. Într-un final, poza a fost ștearsă.
- **SV 1/130 Chișinău, Centru.** La 16.10 alegătorul a fotografiat buletinul de vot. Președintele BESV nu a întreprins nimic.
- **SV 1/100 Chișinău, Buiucani.** La 18.20 un alegător a fotografiat buletinul de vot. Președintele BESV nu întreprinde nimic.
- **SV 1/56 Chișinău, Botanica.** La ora 18.29 un alegător a fotografiat buletinul de vot. La rugămintea președintelui SV să șteargă poza, persoana a refuzat, dar după o discuție de ~2 min, poza a fost ștearsă.
- **SV 1/241 Chișinău, Râșcani.** La ora 20.05 un alegător a fotografiat buletinul de vot. În prezența observatorilor și președintelui fotografia a fost ștearsă.
- **SV 1/91 Chișinău, Buiucani.** La ora 20.29 în cabina de vot alegătorul a pornit un apel video prin care posibil a demonstrat pentru cine și-a dat votul.
- **SV 37/21, Regiunea Transnistreană.** Au fost înregistrate două cazuri de fotografiere a buletinului de vot. Președintele BESV a fost anunțat, de către observatorul unui candidat, totuși poza nu a fost ștearsă, alegătorii au părăsit SV.
- **SV 01/276, Chișinău, Bubuieci.** Cabinele de vot în incinta SV au fost amplasate incorect, fiind instalate lateral. Președintele BESV dar și alți alegători care se

apropiau la 1,5 m puteau observa cu cine a votat alegătorul, astfel încălcându-se secretul votului.

- **SV 07/027, Cahul, Burlăceni.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot în moment ce copilul acestuia aplica ștampila Votat. Membrii BESV au solicitat alegătorului să șteargă poza, totuși alegătorul nu s-a conformat și a părăsit SV.

Nerespectarea măsurilor de protecție și prevenire COVID -19 – 1 caz.

- **SV 06/018, Briceni, Corjeuți.** Membrii BESV nu respectă măsurile de protecție împotriva Covid -19 (nu folosesc mănuși și viziere).

Urnele de vot nu au fost sigilate potrivit procedurilor legale/ ruperea/ deteriorarea sau absența sigiliilor pe urnele de vot – 2 cazuri.

- **SV 06/018, Briceni, Corjeuți.** Una dintre cele trei urne de vot staționare nu a fost sigilată. Membrii BESV au menționat că nu aveau numărul necesar de sigilii.
- **SV 01/098, Chișinău, Buiucani.** La urnele de vot au fost aplicate doar câte 3 sigilii. Președintele BESV a motivat că a utilizat toate sigiliile primite de la CEC.

Deconectări energie electrică – 1 caz.

- **SV 37/30 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Molovata Nouă.** Pe parcursul zilei a fost deconectata energia electrică de 3 ori pe durate mici 3-5 minute. Procesul nu a fost stopat.

Aspecte problematice în procesul de numărare a voturilor – 3 cazuri.

- **SV 7/8 Cahul, Cahul.** La ora 19:35 membrii BESV au început anularea buletinelor de vot neutilizate.

- **SV 25/45, Orhei, Mălăiești.** În timp ce se numărau voturile, s-a stins lumina în jurul orei 21:50. Nu e clar care este cauza.
- **SV 37/3 Regiunea transnistreana, Anenii Noi.** Numărarea nu a fost conform procedurii, nu sau prezentat fiecare buletin în parte. Voturile au fost numărate și anunțate totalurile.

Aspecte problematice ale votării cu urna mobilă – 7 cazuri.

- **SV 15/005 Dubăsari, Coșnița.** La votarea cu urna mobilă, cel puțin 2 alegători au spus că votase la SV chiar dacă ei inițial au solicitat urna mobilă. Președintele spune că nu cunoște despre aceasta . Informația a fost comunicată de către locuitori.
- **SV 15/014, Dubăsari, Ustia.** Din discuție cu unii alegători din satul Ustia, care sunt internați la spitalul raional Criuleni secția COVID, aceștia nu au avut posibilitatea de a vota cu urna mobilă din cauza că medicii le-au interzis cu mențiunea că nici un fel de urnă mobilă în cadrul secției de COVID nu va fi.
- **SV 9/8 Călărași.** Urna mobila a ajuns in secția de votare la 21:15.
- **SV 1/142 Chișinău,** În cadrul votării cu urna mobilă, o alegătoare a spus că deja a votat la secția de votare și că nu a depus nici o cerere pentru votarea la locul aflării. Cererea pentru votare la locul aflării a fost depusă de asistentul social. La ora 20.00, BESV a întocmit un act de constatare.
- **SV 1/142 Chișinău, Centru.** În ziua precedentă zilei alegerilor atât asistentul social (ora 12:10), cât și o persoană care s-a prezentat ca nepoată și a prezentat o legitimație a unei organizații pe lângă Președintele Republicii Moldova (ora 17.10), au depus câte două cereri de votare la locul aflării pentru aceleași persoane. Inițial, toate cererile au fost acceptate, ulterior fiind identificată dublarea acestora, ultimele

cereri depuse au fost anulate. La ora 20.00, BESV a întocmit un act de constatare prin care s-a constatat că semnăturile aplicate pe cererile de votare la locul aflării sunt diferite, și respectiv au fost falsificate.

- **SV 1/213 Chișinău, Râșcani.** O alegătoare a venit la secția de votare și a aflat de la membrii BESV, că aceștia i-au anulat cererea de votare la locul aflării, din motivul ca cererea nu era completată corect sau nu coincideau semnăturile. Ulterior s-a aflat că cererea a fost depusă de un agitator electoral. În total au fost anulate cel puțin 15 cereri din 30, din motivul ca persoanele nu solicitaseră votarea cu urna mobilă sau nu coincidea scrisul cererii cu semnătura depusă, sau că reprezentanții unui concurent au scris cererea de votare la locul aflării. Pe faptul anulării cererilor de votare la locul aflării a fost întocmită o hotărâre sau un proces verbal.
- **SV 36/024, UTA Găgăuzia, Vulcănești.** Doi alegători (soț și soție) au solicitat să voteze la locul aflării. Soția a solicitat buletinul de vot pentru ea și pentru soț argumentând că acesta este într-o altă cameră. Soția a votat pentru ambii. La întoarcerea în SV, operatorii au introdus datele în SIAS Alegeri și au depistat că soțul deja votase. Ultimul aflându-se internat în spital la Chișinău. Membrii BESV au scris o explicație, poliția a fost chemată la SV.

Altele – 4 cazuri

- **SV 35/9, Ungheni.** La ora 19:40, membrii BESV au identificat o alegătoare care a avut tentativa de a vota repetat cu buletinul de identitate a sorei. Dumneaei a fost recunoscută de membrii BESV, chiar dacă și-s schimbat vestimentația și purta masca de protecție. I-a fost interzis să voteze, cu solicitarea de a părăsi SV. Ulterior, Președintele BESV a sesizat poliția în privința acestui caz.

- **SV 32/33, Ștefan Vodă, Volintiri.** La momentul când au plecat cu urna de vot mobilă, membrii BESV au luat cu ei una din ștampilele VOTAT (de la o cabină de vot). După reîntoarcere, la ora 20:20, ștampila nu a fost reîntoarsă la cabina de vot.
- **SV 07/019, Cahul, Andrușul de Sus.** Prelungitorul care alimenta camera video a ars și din această cauză s-a deconectat lumina. În acest interval s-a deconectat lumina în SV și respectiv procesul de votare a fost întrerupt pe 5 minute.
- **SV 33/032, Taraclia, Vinogradovca.** În SV lipște cabina pentru persoanele cu dizabilități.

Comunicatul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, precum și al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor prezidențiale din 2020 în secțiunile de votare create în străinătate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul justiție și drepturile omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe informații, contactați: Inga Stegarescu,
Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX GSM: 069 26 96 84; E-
mail: inga.stegarescu@promolex.md

**Misiunea de Observare a
Alegerilor pentru funcția de
Președinte al Republicii
Moldova din 1 (15) noiembrie
2020 | Noi detalii privind
desfășurarea scrutinului.
19.00**

#observatorPromoLEX

Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020

NOI DETALII PRIVIND DESFĂȘURAREA SCRUTINULUI

Ora 19:00

15 noiembrie 2020

Ora: 19:00

*Misiunea de Observare Promo-LEX a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020 constată că din **totalul de 543 de semnalări raportate** de către observatorii Promo-LEX până la 19:00, de către echipa centrală a Misiunii Promo-LEX **au fost prelucrate 327**, dintre care în **prezentul comunicat sunt incluse 168 de incidente.***

*Pentru turul întâi al alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 MO Promo-LEX, la 19.00 erau constatate **446 de semnalări**, dintre care de către echipa centrală a Misiunii Promo-LEX **au fost prelucrate 366**, iar în **comunicatul de la 19.00 erau incluse 170 de incidente.***

Noi detalii privind desfășurarea scrutinului:

Misiunea Promo-LEX de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020 constată,

Intimidarea observatorilor sau obstrucționarea procesului de observare liberă în secția de votare– 8 cazuri.

- **SV 2/42, Bălți, Bălți.** Solicitat de 2 ori (12:15 și 15:15) președintele BESV nu a oferit observatorului numărul alegătorilor care au participat la votare pe motiv că nu are acest drept.
- **SV 18/061, Florești, Ștefănești.** Observatorului i s-a interzis să facă fotografii în SV.
- **SV 1/87 Chișinău, Buiucani.** Președintele BESV a făcut observație observatorului Promo- LEX că „prea mult scrie”. La ora 14.52 la întrebarea adresată președintelui BESV despre cum a fost soluționată problema când un alegător a identificat că în lista electorală deja semnase cineva, Președintele a răspuns că a fost soluționată și gata.
- **SV 1/218 Chișinău, Râșcani.** Observatorul unui concurent intimidează în mod frecvent observatorul Promo-LEX, întrebându-l de ce nu raportează nimic.
- **SV 1/ 116 Chișinău, Centru.** Observatori internaționali au dorit să fotografieze SV, președintele și încă câțiva membrii nu le-a permis motivând ca nu doresc să apară în poză.
- **SV 27/25, Rîșcani, Hiliuți.** La orele 16:45, un echipaj al poliției a solicitat observatorului Promo-LEX detalii despre transportarea organizată a alegătorilor (raportată de acesta în prima jumătate a zilei), intenționând să completeze un proces-verbal. Observatorul i-a informat ca urmează a fi depusă o solicitare oficială către Asociația Promo-LEX. În rezultat, reprezentanții forțelor de ordine au solicitat, în formă verbală, prezența OTS, la 17.11.2020, la IP Rîșcani, la ora 09:00.
- **SV 06/004, Briceni, Lipcani.** Pe marginea cazului de fotografiere a buletinului de vot în SV, Poliția a fost chemată la SV. Reprezentanții poliției susțin că solicitarea a venit din partea Promo-LEX, cerându-i

explicații.

- **SV 06/026, Briceni, Halahora de Sus.** Pe marginea cazului de încălcare a procedurilor legale de sigilare a urnelor de vot a fost solicitată intervenția Poliției. Reprezentanții poliției susțin că solicitarea a venit din partea Promo-LEX, fapt incorect.

Limitarea temporară a accesului la TV și internet în rețeaua Moldtelecom, după ora 19.00, în următoarele regiuni ale țării – mun. Chișinău, mun. Bălți, Nisporeni, Anenii Noi, Criuleni, Ștefan Vodă, Căușeni, Strășeni.

Prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta secției de votare sau în raza de 100 m – 7 cazuri

- **SV 37/04 și 37/05, Regiunea transnistreană, Anenii Noi, Calfa.** La ambele SV a venit deputatul din partea PPPDA Chiril Moțpan, a discutat cu membrii BESV și ulterior a părăsit SV.
- **SV 07/048, Cahul, Lucești.** În incinta SV se află o persoană care se prezenta drept observator. Cu toate acestea nu avea legitimație motivând că ar fi uzitat-o acasă.
- **SV 25/037, Orhei, Isacova.** În raza de 100 m de la Secția de votare activează magazinul social pe roți Merișor.
- **SV 18/016, Florești, Ciutulești.** O persoană a stat în secția de votare cca. 15 minute fără careva atribuții, apoi s-a îndreptat într-o cameră auxiliară SV.
- **SV 1/232 Chișinău, Râșcani.** O persoană cu vârsta cuprinsă între 30-40 de ani, de cel puțin 3 ori a însoțit mai mulți alegători (50+ ani) la secția de votare. A fost anunțat președintele BESV care a discutat cu persoana dată, după care nu a mai fost văzut la SV.
- **SV 33/16, Taraclia, Aluatu.** Un alegător a stat în incinta SV în preajma unui operator aproximativ 30 de minute. Președintele BESV nu a făcut careva observații.
- **SV 07/063, Cahul, Zîrnești.** Polițistul a fost observat

la distanța de 10 – 15 m de la SV, în automobil. În urma sesizării, Președinta BESV i-a comunicat polițistului să își schimbe locul de parcare.

Zvonuri, tentative sau chiar situații de recompense materiale sau bănești oferite alegătorilor în perimetrul de 100 m al secției de votare pentru a determina alegerea alegătorilor – 5 cazuri.

- **SV 9/7 Călărași, Călărași.** La ora 13.30, în afara SV în jur de 10 persoane vorbeau între ei că alegătorii care vor demonstra că a votat pentru un concurent vor primi un "cupon" cu care vor putea consuma băuturi alcoolice în suma de 200 lei de la barul din centrul localității.
- **SV 1/213 Chișinău, Rîșcani.** La 12.45 doi alegători au anunțat operatorii SIAS Alegeri că au fost trimiși să voteze. La întrebarea observatorului despre cine i-a trimis la SV, alegătorii au spus că au fost trimiși de niște persoane în veste roșii.
- **SV 1/325, Rusia, Moscova.** Au fost zvonuri precum că în perimetrul SV, există grupuri de persoane care votează în schimbul unei recompense bănești. Până la momentul raportării observatorul nu probeze zvonurile respective.
- **SV 37/29 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Doroțcaia.** După ce au votat, 4 alegătoare însoțite de un domn, au mers în spatele SV unde era parcat autovehiculul Seat albastru, cu nr. de înmatriculare E 614BH. Domnul a scos din portmoneu o bancnotă nu a fost posibil de identificat valoarea acesteia și a transmis-o unei doamne. Celorlalte doamne la fel li s-a transmis ceva, nu a fost posibil de identificat. Doamnele au plecat cu mașina menționată. Incidentul a fost observat și de alți observatori.
- **SV 37/31 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Ustia.** Întâmplător observatorul Promo-LEX a ascultat o conversație între polițiștii responsabili de ordinea publică în preajma SV, precum că un alegător le povestea

despre coruperea alegătorilor care are lor la Autogara din or. Dubăsari, unde cineva înregistrează o listă, prin care alegătorii sunt motivați să participe la procesul de vot și să voteze un concurent. Ulterior la prezentarea buletinului de identitate cu aplicarea ștampilei "Alegeri Prezidențiale Turul II" pe fișa de însoțire primesc recompensă 200 MDL.

Transportarea organizată a alegătorilor (autocare, microbuze sau alte unități de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă) – 9 cazuri.

- **SV 15/006 Dubăsari, Doroțcaia.** La secția de votare destinată pentru alegătorii din regiunea transnistreană are loc transportarea organizată a alegătorilor. De dimineață până la orele 9.00 un microbuz cu numere de înmatriculare transnistrene АГ3 752 a transportat de 2 ori alegătorii, circa 7 persoane. La orele 9.00 și 14.20 un Volkswagen de culoare galbenă cu nr. de înmatriculare moldovenești MHQ 752 la fel a transportat alegători.
- **SV 18/026 Florești, Cunicea.** În localitate sunt 2 secții de vot, sunt persoane care vin la SV și nu se regăsesc în listele SIAS alegeri și nici în listele electorale de bază. După ce persoanele în etate nu se regăsesc în liste, observatorul din partea unui concurent le propune ajutor ca aceștia să fie transportați la altă SV. Alegătorii sunt transportați cu mașina observatorului, LADA 2104 nr. de înmatriculare CZL 063, de cel puțin 5 ori pe parcursul zilei. Președintele BESV a spus că persoanele au nevoie de ajutor pentru că sunt în vârstă.
- **SV 37/28 Regiunea transnistreană, Dubăsari, Doroțcaia.** Alegătorii din regiunea transnistreană sunt aduși în mod organizat câte 5-6 persoane cu automobilul VW B 081BM de culoare gri. Automobilul a fost observat de 2 ori.
- **SV 9/35 Călărași, Sadova.** În continuare automobilul de model Audi QMK 322 efectuează transportarea organizată a alegătorilor. Suplimentar, la orele 15:00 a fost

observat un alt automobil de model Toyota AGZ 330 care a transportat 3 persoane.

- **SV 36/8, UTAG, Comrat.** Pe parcursul zilei, de repetate ori, a fost observată o mașină roșie care transporta alegători la SV. Ultima dată, OTS menționează că această mașină a fost utilizată de membrii BESV pentru transportarea urnei mobile. Urna mobilă a fost însoțită de un observator din partea unui concurent. OTS confirmă că a observat această mașină și în primul tur. Președintele BESV a explicat că această mașină este taxi.
- **SV 9/044, Călărași, Țibirica.** Alegătorii sunt aduși la SV în mod organizat cu automobilul de marca Mercedes Sprinter număr de înmatriculare AAH 062. Automobilul a fost observat de două ori de la începutul votării. Automobilul aparține primăriei satului Țibirica și are capacitate de transport cca. 15 pasageri.
- **SV 12/008, Criuleni, Bălțata.** Observatorul Promo-LEX a fost informat că au a fost observată transportarea organizată a alegătorilor. Patru autovehicule au fost observate cum duceau alegătorii regulat (de cca. patru ori la un interval de 30 min). Președintele BESV nu a întreprins careva acțiuni.
- **SV 37/38 și 37/39, Regiunea Transnistreană.** Autoturism Mazda de culoare verde, cu număr de înmatriculare T 711 MK, a fost observat cum aduce organizat cca. 3 alegători. Autoturismul a fost observat de trei ori. Un membru BESV s-a autosesizat și a sunat la Poliție. La fața locului a fost întocmit un proces-verbal conducătorului auto care nu avea la sine permisul de conducere.
- **SV 37/37 și 37/39, Regiunea Transnistreană.** Alegătorii au fost aduși în mod organizat la SV cu un autoturism marca Toyota, culoare roșie, cu nr. de înmatriculare P 553 CX. Autoturismul a fost observat că aduce alegători de cca. trei ori.

Obstrucționarea accesului pentru alegători și transportul organizat la secțiile de votare pentru regiunea transnistreană – 1 caz.

- **Regiunea Transnistreană.** În regiunea punctului de control de la podul Rezina – Rîbnița pe la orele 14.53 aproximativ 10 persoane au încercat să blocheze partea carosabilă. Forțele de ordine au intervenit și au aplanat situația.

Prezența materialelor de publicitate, afișaje, panouri electorale din raza secției de votare (100 metri de la localul secției) – 2 cazuri.

- **SV 4/34 Anenii Noi, Speia.** Pe parcursul zilei pe panoul informativ din ograda SV a fost afișat un pliant în favoarea unui concurent, de către o persoană necunoscută. Acesta a fost depistat și scos de urgență în jurul orelor 14:00. Dimineață în perimetrul de 100 m nu era careva afișe.
- **SV 30/001, Strășeni, Strășeni.** În fața SV, la o distanță de cca. 50 m este amplasat un banner (cu dimensiunea de 2 m x 3 m) cu un candidat.

Agitație electorală sau PR negru în perimetrul de 100 m și/sau în incinta secției de votare pentru a determina alegerea alegătorilor – 7 cazuri.

- **SV 9/35, Călărași, Sadova.** Pe durata a 5 ore consecutiv în perimetrul de 100m de SV, se află 5 persoane care intrau în discuție cu persoanele care vin la vot, și-i îndeamnă să voteze pentru un concurent.
- **SV 6/4 Briceni, Lipcani.** La ora 15.10, în perimetrul de 200 m de la SV, 3 persoane, un domn și 2 doamne, opreau persoanele care mergeau la SV pentru a-și exercita dreptul la vot, și întrebau pentru cine vor să voteze, după care insistau să voteze pentru un concurent.
- **SV 1/ 349 Republica Federală Germană, Frankfurt pe Main.**

La ora 8.34 un alegător a intrat în SV și a votat cu o pungă pe care a fost lipit o jucărie ce reprezenta un animal.

- **SV 32/21, Ștefan Vodă, Popeasca.** La ora 17:07, un alegător, aflându-se în incinta SV, a exclamat: "Dă Doamne să câștige". Membrii BESV nu i-au făcut observație și nu au comentat situația.
- **SV 32/15, Ștefan Vodă, Feștelita.** La ora 17:50, după ce și-a exprimat opțiunea de vot, un alegător s-a reținut în SV și a făcut agitație electorală în favoarea unui candidat. La solicitarea președintelui BESV, aceasta a refuzat să părăsească SV. În final, situația a fost remediată peste 7 minute, după intervenția forțelor de ordine.
- **SV 06/004, Briceni, Lipcani.** La distanța de cca. 100 m de la secția de votare, o persoană face agitație electorală în favoarea unui candidat. Acțiunile persoanei au continuat pe parcursul unei perioade îndelungate.
- **SV 06/004, Briceni, Lipcani.** La chemare a sosit poliția, precum că au fost sunat de către Promolex precum că cineva a fotografiat buletinul de vot. Observatorul a văzut acest incident, președintele BESV a discutat cu alegătorul și poza a fost ștearsă.

Întreruperea procesului de filmare a operațiunilor electorale privind deschiderea secției de votare sau a procedurilor de numărare a buletinelor de vot – 4 cazuri.

- **SV 06/016, Briceni, Colicăuți.** Camera de filmat nu a fost oprită după finalizarea procesului de deschidere a secției de votare. Membrii BESV nu au întreprins careva măsuri.
- **SV 27/046, Rîșcani, Șumna.** În Secția de votare nr. 46 din localitatea Bulhac, camera video din secția de votare nu au fost deconectată după încheierea operațiunilor privind deschiderea secției de votare.

- **SV 06/040, Briceni, Caracușenii Vechi.** Camera video continuă să filmeze și după încheierea operațiunilor privind deschiderea secției de votare.
- **SV 06/037, Briceni, Tabani.** Camera video nu a fost deconectată, aceasta a funcționat pe parcursul întregii zile, înregistrând și procesul de votare.

Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (suspendarea funcționării; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat) – 21 cazuri.

- **SV 11/004, Cimișlia, Cimișlia.** SIAS Alegeri a indicat că alegătorul nu își are viza de reședință în raza SV, totuși în buletinul de identitate aceasta era indicată. Președintele BESV a cerut de la alegător declarația scrisă precum că acesta locuiește pe adresa indicată în buletin. Alegătorului i s-a permis să voteze.
- **SV 1/410 România, Cluj.** La ora 7.30 SIAS Alegeri a încetat să funcționeze pe o perioadă de 15 min.
- **SV 1/406 România, București.** La ora 7.30 SIAS Alegeri nu a funcționat timp de 20 min.
- **SV 1/325 Federația Rusă, Moscova.** La ora 8.30 SIAS Alegeri nu a funcționat timp de 15 min.
- **SV 1/339 Federația Rusă, Surgut, Hanti- Mansiisk.** La ora 10.35 SIAS Alegeri nu a funcționat timp de 15 min.
- **SV 1/409, România, Timișoara.** În jurul orei 07:30, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 7 minute.
- **SV 1/443, Danemarca, Copenhaga.** În jurul orei 10:55, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 5 minute.
- **SV 1/369, Italia, Parma.** În jurul orei 08:15, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 7 minute.
- **SV 1/353, Germania, Kassel.** În jurul orei 09:12, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 10 minute.
- **SV 1/301 Chișinău, Colonița** La ora 15.35 alegătorul a venit la SV să voteze, doar că în SIAS Alegeri acesta

deja figura ca persoana care a votat, însă în fișa de însoțire nu avea ștampila. Președintele BESV a contactat CEC, după care a fost întocmit act de constatare și alegătorul a votat.

- **SV 1/105 Chișinău, Botanica.** La ora 16.48 un alegător a venit să voteze în secția de votare, de unde în zilele precedente și-a luat certificat cu drept de vot. Președintele nu i-a permis inițial să voteze. Ulterior, din cauză că alegătorul a fost introdus deja în SIAS Alegeri în această secție de votare verificându-se arondarea sa, președintele BESV caută persoana pentru a-l chema să voteze. În final, alegătorul a votat în această secție de votare.
- **SV 12/23 Criuleni, Izbește.** O alegătoare a venit la SV să voteze dar potrivit SIAS Alegeri persoana deja votase. Alegătoarea susține că nu a votat. Președintele nu i-a permis doamnei să voteze.
- **SV 32/15, Ștefan Vodă, Feștelița.** La ora 17:07, Președintele BESV a fost sunat și sesizat de faptul că două persoane, aflate peste hotare, la momentul în care au încercat să voteze, în SIAS Alegeri era indicat că aceștia au votat la adresa de domiciliu din Republica Moldova. Președintele BESV nu a putut explica situația. În rezultat, a fost elaborat un act constatator cu referință la această situație.
- **SV 1/398, Marea Britanie, Manchester.** La 14:55, doi alegători au fost identificați în SIAS Alegeri că au votat în Ștefan Vodă, cu toate că aceștia se află peste hotare. Membrii BESV le-au permis să voteze.
- **SV 1/433, SUA, Denver.** Un alegător și-a schimbat de curând actele de identitate între primul și al doilea tur, nefiind posibilă identificarea acestuia în RSA. În rezultat, alegătorului i s-a permis să voteze în baza declarației pe propria răspundere.
- **SV 1/342, Franța, Strasbourg.** Un operator din cadrul unei SV din Ștefan Vodă, Republica Moldova, a inclus un datele de identitate ale unui alegător eronat, din care

cauză rezulta că un alegător aflat în Strasbourg a votat în Ștefan Vodă. Situația a fost remediată, iar alegătorul a avut posibilitatea să voteze.

- **SV 1/346, Franța, Lyon.** În jurul orei 14:10, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 10 minute.
- **SV 1/346, Franța, Lyon.** În jurul orei 15:20, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 5 minute.
- **SV 1/379, Italia, Mestre.** În jurul orei 14:17, SIAS Alegeri nu a funcționat timp de aproximativ 20 minute.
- **SV 11/26, Cimișlia, Hîrtop.** La orele 18:00, un alegător s-a prezentat la SV pentru a vota. În SIAS "Alegeri însă era înregistrat că aceasta a votat la un spital din Chișinău, unde aceasta ar fi fost internată până astăzi. Cu toate că alegătorul a declarat că nu a votat, iar potrivit observatorului, operatorul nu a verificat existența ștampilei în fișa de însoțire a buletinului, alegătorului i-a fost interzis să voteze.
- **SV 04/020, Anenii Noi, Delacău.** Începând cu ora 12:00 au fost înregistrate deficiențe în funcționarea Programului SIAS Alegeri (funcționa cu întreruperi). IDNP-urile alegătorilor au fost scrise pe foaie, iar ulterior au fost introduse în program.

Aspecte problematice ale votării cu urna mobilă – 9 cazuri.

- **SV 06/002, Briceni, Briceni.** Observatorul Promo-LEX a fost informat că medicii de familie din Policlinica Briceni au fost chemați de urgență la locul de muncă pentru a elibera certificate care ar permite persoanelor să voteze cu urna mobilă.
- **SV 1/225 Chișinău, Râșcani.** În dimineața zilei alegerilor au fost înregistrate 16 cereri pentru votare la locul aflării. Fiind telefonați, alegătorii au fost confirmate doar 6 cereri. Membrii BESV au decis să meargă doar la alegătorii, a căror cereri au fost confirmate telefonic.
- **SV 1/193 Chișinău, Râșcani.** Asistenta socială a depus

cerere pentru votare la locul aflării, din numele unei persoane. Asistenta socială nu este din raza SV . Președintele BESV a anunțat CEC și Comisia a permis deplasarea urnei mobile la alegător.

- **SV 1/213 Chișinău, Râșcani.** Un asistent social, care ar fi membru al unui partid, a adus în ziua alegerilor cererea de votare la locul aflării unui alegător pentru a vota la domiciliu, fără documente doveditoare.
- **SV 1/224 Chișinău, Râșcani.** Asistenta socială, care ar fi membru sau simpatizat al unui partid, responsabilă de sectorul centru a depus 5 cereri ale alegătorilor pentru votare la locul aflării, fără prezentarea certificatelor medicale.
- **SV 1/223 Chișinău, Râșcani.** La 17.07 fiica unui alegător a solicitat urna mobilă. Cererea nu a fost depusă în timpul prevăzut de lege. Președintele SV întocmește un Proces Verbal împreună cu observatorii ambilor candidați privind faptul ca ei nu sunt împotriva ca urna mobilă să plece către alegător.
- **SV 1/190 Chișinău, Râșcani.** Membrii BESV au plecat cu urna mobilă, având depuse 11 cereri, dar s-a întors cu 12 buletine în urna de vot. 0 alegătoare a depus cerere doar pentru ea. Când urna mobilă a venit la alegătoare, soțul ei a solicitat și el un buletin, acesta aflându-se în carantină. Situația a fost discutată cu președintele BESV, care a motivat că este permis.
- **SV 1/291 Chișinău, Stăuceni.** Urna mobilă a ieșit cu 12 cereri dar s-au întors cu 15 voturi. Președintele BESV a motivat că a mai apărut încă o familie din 3 membri care sunt în carantină.
- **SV 18/055, Florești, Roșietici.** Alegătorii din s. Roșietici Vechi se regăsesc pe listele electorale din s. Roșietici. Respectiv, urna mobilă din s. Roșietici a plecat în satul alăturat.

Deficiențe în listele electorale (discrepanțe dintre adrese; alegători decedați; semnături în locul altor persoane) – 10

cazuri.

- **SV 1/87 Chișinău, Buiucani.** La ora 14.52 un alegător a constatat că în dreptul numelui său, în listele electorale de bază, deja era semnat. La întrebarea adresată președintelui BESV cum a fost soluționată problema dată, Președintele a răspuns că a fost soluționată și gata.
- **SV 1/ 117 Chișinău, Centru.** La ora 15.32. un alegător a observat că în lista electorală, la domiciliul său este înscrisă o persoană necunoscută.
- **SV 1/291 Chișinău, Stăuceni.** La ora 16.12 un alegător a intrat în secția de votare și a anunțat președintele BESV ca pe adresa lui mai este o persoana înscrisă la domiciliu, dar el nu o cunoaște. Fiind în stare de ebrietate, a intrat în conflict cu președintele SV. În timp ce se apropia poliția , persoana a fugit.
- **SV 34/5, Telenеști, Bănești.** Un alegător a semnat eronat în locul altei persoane. Situația respectivă a fost observată la momentul în care s-a apropiat alegătorul în dreptul căruia a fost aplicată semnătura. În baza situației respective, membrii BESV au întocmit act de constatare.
- **SV 11/24, Cimișlia, Gura Galbenei.** Un alegător a identificat că în dreptul său semnase eronat un alt alegător. Membrii BESV au solicitat acestuia să semneze în dreptul alegătorului care a aplicat semnătura eronat.
- **SV 36/19, UTAG, Ceadâr Lunga.** La ora 15:35, un alegător a constatat că în dreptul numelui său a fost aplicată semnătura unui alt alegător. Președintele BESV a încercat să soluționeze problema prin identificarea erorii în liste. Peste 10 minute, dat fiind tergiversarea procesului de verificare și soluționare, alegătorul a plecat fără a vota.
- **SV 11/26, Cimișlia, Hîrtop.** La orele 17:43, membrii BESV au constatat că numărul de alegători înregistrați în RSA la SV corespunzătoare, care au participat la alegeri, nu

corespunde cu numărul de alegători din lista de bază, unde sunt cu 3 alegători mai puțin. Președintele BESV încearcă să găsească cauza.

- **SV 18/055, Florești, Roșietici.** Alegătorii din s. Roșietici Vechi lipsesc în liste electorale și sunt redirecționați către s. Roșietici.
- **SV 18/029, Florești, Ghindești.** Aproximativ 90 de alegători nu se regăsesc în listele electorale. Președintele BESV a comunicat că aceeași problemă a fost și în cadrul Turului I al alegerilor. Alegătorii fiind domiciliați în s. Ghindești, iar ei fiind trecuți în listele electorale ale or. Ghindești.
- **SV 01/261, Chișinău, Sîngera.** Doi de alegători nu se regăseau în listele de bază, au fost redirecționați de către membrii BESV la o altă SV. Ulterior, alegătorii s-au întors și și-au manifestat indignarea față de această situație. Alegătorii au fost incluși în lista electorală suplimentară și li s-a permis să voteze.

Votarea nejustificată în grup (în cabine de vot se află 2 și mai multe persoane) – 4 cazuri.

- **SV 12/11 Criuleni, Corjova.** La orele 13.11 și 13.15 în aceeași cabină de vot au intrat de 2 ori câte 2 persoane. În ambele cazuri persoanele nu aveau nevoie de ajutor. Președintele BESV nu era în SV la momentul incidentului.
- **SV 1/100 Chișinău, Buiucani.** La ora 15.04 două persoane au votat în mod nejustificat în grup.
- **SV 11/15, Cimișlia, Batîr.** Doi alegători au venit împreună la SV și au votat. Doamna a arătat buletinul de vot însoțitorului său. Nimeni din membrii BESV nu a reacționat la situația respectivă.
- **SV 10/41, Căușeni, Taraclia.** În cabina de vot au intrat două persoane pentru a vota, soț și soție. Mai mulți observatori au informat membrii BESV despre caz, însă fără careva rezultate.

Fotografierea buletinelor de vot, alte încălcări ale secretului votului (prezentarea buletinului cu votul exprimat, amplasarea defectuoasă a cabinelor de vot ce permit vizualizarea opțiunii alegătorului etc.) – 42 cazuri.

- **SV 1/216 Chișinău, Râșcani.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. La insistența membrilor BESV poza a fost ștearsă.
- **SV 1/154 Chișinău, Ciocana.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. La insistența membrilor BESV poza a fost ștearsă.
- **SV 1/194 Chișinău, Râșcani.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. Președintele nu observat.
- **SV 1/195 Chișinău, Râșcani.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. Președintele BESV nu observat. Poza nu a fost ștearsă.
- **SV 1/91 Chișinău, Buiucani.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. Poza a fost ștearsă.
- **SV 1/92 Chișinău, Buiucani.** O alegătoare a fotografiat buletinul de vot. Fotografia a fost ștearsă.
- **SV 32/007, Ștefan Vodă, Berezoaia.** Membru BESV stătea așezat foarte aproape de urna de vot. În acest mod, membrul urmărea alegerea făcută de către fiecare alegător.
- **SV 1/368 Republica Italiană, Reggio Emilia.** La ora 7.12 un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369 Republica Italiană, Parma.** La ora 7.32 alegătorul a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369 Republica Italiană, Parma.** La ora 7.36 alegătorul a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/ 137 Chișinău, Centru.** Alegătorul a fotografiat buletinul de vot. După ce a fost anunțat președintele, alegătorul a fost rugat să șteargă poza, el urmând să o facă.
- **SV 1/92 Chișinău, Buiucani.** Alegătorul a fotografiat buletinul de vot. La rugămintea președintelui BESV să șteargă poza, alegătorul a refuzat motivând că are

dreptul să voteze. Doar după ce a fost anunțată poliția alegătorul a șters poza.

- **SV 11/24, Cimișlia, Gura Galbenei.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot. La intervenția președintelui BESV, alegătorul a comunicat că a șters fotografia.
- **SV 1/353, Germania, Kassel.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369, Italia, Parma.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/353, Germania, Kassel.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/420, Spania, Barcelona.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369, Italia, Parma.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/397, Marea Britanie, Northampton.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/340, Franța, Paris.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/420, Spania, Barcelona.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/340, Franța, Paris.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/353, Germania, Kassel.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369, Italia, Parma.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 8/39, Cantemir, Sadîc.** Doi alegători și-au fotografiat buletinul de vot. În ambele cazuri poza a fost ștersă.
- **V18/020 Florești, Cuhureștii de Jos.** O alegătoare a fotografiat buletinul de vot. Membrii BESV au intervenit și doamna a șters poza.
- **SV 18/004 Florești, Florești.** La ora 16:50 un alegător a fotografiat buletinul de vot. Observatorul împreună cu președintele BESV a chemat poliția, care l-a rugat să

șteargă poza. Acesta nu a dorit iar poliția a spus alegătorului să se prezinte mâine la poliție.

- **SV 2/42 Bălți, Bălți.** O alegătoare și-a fotografiat buletinul de vot. Poza nu a fost ștearsă.
- **SV 37/14 Regiunea transnistreană, Căușeni.** Un alegător și-a fotografiat buletinul de vot. Poza nu a fost ștearsă, alegătorul a părăsit SV.
- **SV 25/012 Orhei, Orhei.** Un alegător a fotografiat buletinul său de vot. A ieșit din SV fără a șterge poza.
- **SV 25/012 Orhei, Orhei.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot. Președintele BESV nu a reușit să vadă dacă a fost ștearsă poza, deoarece alegătorul reușise să iasă din SV.
- **SV 11/24 Cimișlia, Gura Galbenei.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot. La solicitarea președintelui BESV, acesta însă a șters fotografia.
- **SV 32/19, Ștefan Vodă, Olănești.** Cabinele de vot sunt amplasate foarte aproape de masa operatorilor, care pot observa ușor pentru cine votează alegătorii. Un alegător a declarat că din cauza că cineva a văzut pentru ce candidat a votat în turul 1, el a fost amenințat.
- **SV 11/24, Cimișlia, Gura Galbenei.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot, neconformându-se solicitării președintelui BESV de a șterge fotografia.
- **SV 1/406, România, București.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/420, Spania, Barcelona.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/377, Italia, Treviso.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/353, Germania, Kassel.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 1/369, Italia, Parma.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot.
- **SV 35/35, Ungheni, Costuleni.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot, însă la insistența președintelui BESV – poza a fost ștearsă.

- **SV 35/3, Ungheni.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot, însă la insistența celor prezenți în incinta SV, poza a fost ștearsă.
- **SV 06/037, Briceni, Tabani.** Procesul de dezinfectare a cabinelor de vot, se făcea inclusiv în momentul în care alegătorii își exprimau alegerea, astfel fiind încălcat secretul votului.

Nerespectarea măsurilor de protecție și prevenire COVID -19 – 16 cazuri.

- **SV 1/291 Chișinău, Stăuceni.** În incinta SV au intrat aproximativ 12 persoane, în timp ce SV dispune de doar 5 cabine de vot. Președintele nu reacționează
- **SV 31/006, Șoldănești, Chipeșca.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19 (nu este efectuată termometria, nu se respectă dezinfectarea mâinilor).
- **SV 06/016, Briceni, Colicăuți.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19 (membrii BESV nu poartă măști/viziere).
- **SV 18/052, Florești, Prodănești.** Se admite accesul în SV a unui număr mai mare de alegători decât numărul cabinelor de vot (3).
- **SV 31/019, Șoldănești, Găuzeni.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19. La intrarea în SV nu este efectuată termometria.
- **SV 06/040, Briceni, Caracușeni Vechi.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19 (membrii BESV nu poartă măști/viziere).
- **SV 06/040, Briceni, Caracușeni Vechi.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19 (membrii BESV nu poartă măști/ viziere).
- **SV 18/061, Florești, Ștefănești.** Nu sunt respectate regulile de protecție împotriva Covid-19 (membrii BESV nu poartă măști/măști).
- **SV 18/016, Florești, Ciutulești.** În SV lipsește

registru în care trebuie înscrise datele/rezultatele termometriei.

- **SV 18/013, Florești, Cașunca.** Se admite accesul în SV a unui număr mai mare de alegători decât numărul cabinelor de vot (4)
- **SV 1/405 Regatul Țărilor de Jos, Haga.** La secția de votare nu a fost efectuată termometria membrilor și observatorilor.
- **SV 32/3, Ștefan Vodă.** În incinta SV au intrat concomitent un număr mare de alegători. Președintele BESV a reușit să facă ordine în mulțime și să disperseze aglomerația.
- **SV 1/ 218 Chișinău, Râșcani.** La 17.35 persoana care se ocupa de termometrie a ieșit. În timp ce lipsea , termometria era efectuată de observatorul unui concurent.
- **SV 6/14, Briceni, Caracușeni Vechi.** Membrii BESV nu poartă viziere.
- **SV 10/41, Căușeni, Taraclia.** În incinta SV a intrat o doamnă fără mască , după care i s-a oferit una de unică folosință, dar aceasta a refuzat să o poarte în pofida faptului că i s-a făcut observație.
- **SV 01/208, Chișinău, Râșcani.** La intrare în SV, în interior, erau prezenți 12 alegători. Măsurile de protecție împotriva Covid-19 nu sunt respectate. Președintele BESV a menționat că nu a observat îmbulzeala creată.

Urnele de vot nu au fost sigilate potrivit procedurilor legale/ ruperea/ deteriorarea sau absența sigiliilor pe urnele de vot – 15 cazuri.

- **SV 06/040, Briceni, Caracușeni Vechi.** Două urne de vot staționare din cele trei care sunt în SV nu au fost sigilate.
- **SV 18/061, Florești, Ștefănești.** Una dintre cele două urne staționare din SV a fost sigilată doar cu două

sigilii. Președintele BESV a spus că nu aveau suficiente sigilii.

- **SV 06/005, Briceni, Lipcani.** Sigiliul de la urna mobilă este aplicat necorespunzător, fapt care permite deschiderea urnei.
- **SV 10/003, Căușeni, Căușeni.** Una dintre urnele de vot staționare nu este sigilată. Aceasta este folosită în calitate de suport pentru urna de vot care se utilizează.
- **SV 13/027, Dondușeni, Țaul.** În SV sunt 3 urne staționare și toate au doar câte 3 sigilii aplicate. Președintele BESV a explicat situația prin faptul că au fost eliberate puține sigilii de la CEC.
- **SV 13/027, Rîșcani, Rîșcani.** Urna mobilă de vot nu este sigilată. Președintele BESV a spus că urna va fi sigilată în momentul plecării din SV.
- **SV 01/268, Chișinău, Vadul lui Vodă.** Urnele staționare nu au fost sigilate conform prevederilor legale. Una dintre urnele de vot are 2 sigilii, iar cealaltă are 3 sigilii.
- **SV 34/036, Telenești, Sărătenii Vechi.** Urnele de vot staționare sunt sigilate doar cu 3 sigilii. Președintele BESV a spus că a primit doar 7 sigilii, câte 3 pentru urne staționare și 1 pentru urna mobilă.
- **SV 27/054, Rîșcani, Zăicani.** Urnele de vot staționare au doar câte 2 sigilii.
- **SV 1/443 Regatul Danemarcei, Copenhaga.** Urna de vot a fost sigilată doar cu 2 sigilii în loc de 4.
- **SV 32/15 Ștefan Vodă, Feștelita.** Urnele staționare au fost sigilate cu 3 sigilii. Președintele BESV spune că nu au fost recepționate suficiente sigilii.
- **SV 6/14, Briceni, Caracușeni Vechi.** Din cele 2 urne de vot staționare existente în incinta SV, a fost sigilată doar una. Președintele BESV a motivat prin faptul că la vot vine puțina lume și nu va avea nevoie de a doua urnă.
- **SV 06/035, Briceni, Slobozia-Șirăuți.** Sigiliul de la

urna mobilă este aplicat necorespunzător, fapt care permite deschiderea urnei.

- **SV 33/006, Taraclia, Taraclia.** Una dintre urnele de vot staționare nu este sigilată. Aceasta este folosită în calitate de suport pentru urna de vot care se utilizează.
- **SV 06/024, Briceni, Grimăncăuți.** Observatorul a observat că un sigiliu a fost rupt. La sesizare, Președintele BESV a menționat că sigiliul s-a rupt accidental.

Deconectări energie electrică – 3 cazuri

- **SV 18/058 Florești, Sanatauca.** La ora 14.38 s-a întrerupt curentul timp de 15 minute. Procesul de vot nu a fost întrerupt deoarece calculatoarele operatorilor erau cu bateria alimentată.
- **SV 37/35 Regiunea transnistreană, Florești, Sănătăuca.** Pe parcursul zilei, orele 14:00 și respectiv 14:19 în SV a fost deconectată energia electrică pe perioada de 5-7 minute fiecare. Procesul de votare nu a fost întrerupt.
- **SV 37/35 Regiunea transnistreană, Florești, Sănătăuca.** Pentru a treia oară la 16: 40 a fost deconectată energia electrică pentru 10 – 15 min. Procesul de vot nu a fost stopat.

Suspendarea nejustificată a activității BESV – 1 caz.

- **SV 1/58, Chișinău, Botanica.** În jurul orei 14, în timpul pauzei de aerisire și dezinfectare a incintei SV, procesul votare s-a stopat pe aproximativ 15 minute.

Altele – 14 cazuri

- **SV 1/218 Chișinău, Râșcani.** Observatorul unui concurent oferă consultații alegătorilor în caz că aceștia au întrebări și se implică în activitatea BESV (distribuie măști, efectuează termometria). Președintele BESV i-a făcut observație observatorului.
- **Mun. Chișinău.** Observatorul Promo-LEX a recepționat un

SMS în care este încurajat să participe la vot. Mesajul a fost semnat ca fiind expediat din partea unui concurent.

- **SV 27/054, Rîșcani, Zăicani.** Președintele BESV nu anunță numărul alegătorilor care au votat până la o oră anumită. Respectiv nici observatorii nu au primit aceste date.
- **SV 06/021, Briceni, Criva.** Ștampilele Votat nu sunt amplasate în cabine de vot, dar sunt ținute în mâini de către membrii BESV, care le eliberează fiecărui alegător. Președintele BESV a spus că este o măsură pentru preveni un eventual furt a ștampilei.
- **SV 1/348 Republica Federală Germană, Berlin.** Din cauză că secția de votare nu a fost dotată pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, iar secția de votare este la etaj, la ora 7.52 membrii BESV au dus la primul etaj o cabină de vot și o urnă ca să creeze condiții pentru votare. După ce a votat, cabina de vot și urna de vot a fost ridicată înapoi în SV.
- **SV 37/6 Regiunea transnistreana, Anenii Noi, Gura Bâcului.** În afara SV s-a iscat o ceartă între alegătorii din regiunea transnistreană nemulțumiți de întrebările jurnaliștilor Radio Europa liberă referitor la suma de bani cu care sunt remunerați și de ce alegătorii nu vorbesc limba de stat. A fost sesizata poliția. Cearta a fost aplanată.
- **SV 1/382, Italia, Breccia.** În cabina de vot a fost identificat un buletin de vot cu opțiunea de vot exprimată. Președintele BESV a aruncat buletinul respectiv în urna de vot.
- **SV 1/349 Frankfurt pe Main.** În urma alertei cu bombă, Președintele BESV 1/349 Frankfurt pe Main a decis suspendarea votării pentru 1 oră, până la 17:35, ora Moldovei. Conform observatorilor, poliția locală a fost informată în mod anonim la telefon despre posibila existență a unei alerte cu bombă în imediata apropiere a SV. Poliția a evacuat zona, intrarea pe teritoriu nu

- este admisă din motive de securitate. Conform estimărilor poliției, va fi necesară 1-1,5 h pentru verificarea vizând explozibilul a întreg perimetrului.
- **SV 1/95 Chișinău, Buiucani.** O alegătoare a dorit să intre în SV fără mască de protecție. A discutat cu președintele SV, motivând ca are dreptul să intre conform unei legi. După intervenția poliției, alegătoarea a scris o cerere, însă nu a votat.
 - **SV 1/213 Chișinău, Râșcani.** O alegătoare cu necesități speciale a venit cu fiica la votare. Alegătoarea a solicitat ca fiica ca meargă cu ea în cabină, ca să o ajute să voteze. Președintele BESV nu i-a permis, motivând că este rudă. El a decis ca persoana să intre în cabină un alegător care deja a votat.
 - **SV 33/2, Taraclia.** La ora 13:20, observatorul unui candidat a fotografiat un cuplu de alegători, cu buletinele de vot, în fața urnei. Membrii BESV nu au comentat incidentul.
 - **SV 06/002, Șoldănești, Cotiujenii Mari.** Membrii BESV au menționat că în SV lipsește registru de înregistrarea a contestațiilor.
 - **SV 06/035, Briceni, Slobozia-Șirăuți.** Unui alegător i s-a refuzat intrarea în SV deoarece el nu avea mască. După ce a plecat din SV, președintele BESV a chemat alegătorul înapoi ca să voteze, acestuia oferindu-i-se o mască din dotare.
 - **SV 01/001, Chișinău, Botanica.** Observatorul Promo-LEX a fost apelat la ora 15:27 de pe nr. 022 802-070, de către un tânăr de 19 ani cu numele Valerii. Observatorul a fost întrebat dacă merge la vot și/sau dacă a fost la votare. Mesajul interlocutorului a fost următorul "...мы не говорим за кого голосовать, но выходите на голосование чтоб было количество..."

Comunicatul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 (15) noiembrie 2020 desfășurată de Asociația Promo-LEX

cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, precum și al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor prezidențiale din 2020 în secțiile de votare create în străinătate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul justiție și drepturile omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX GSM: 069 26 96 84; E-mail: inga.stegarescu@promolex.md